ოთხშაბათი, 23 მაისი 1907 წ.

ისარი

ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი პირველი — № 110

გაზეთ «ისარი»-ს გამოწერა შეიძლება ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან.
განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კაპ. უკანასკ.—10 კ.
ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება «ისარი»-ს რედაქციასა და კანტორაში ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 4 საათამდე და საღამოს 5-დან 7-მდე.
რედაქციის და კანტორის ადრესი: ელისაბედ. ქ. № 1.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. [illegible] მცირე წერილებს და კორესპონდენციებს [illegible] დაქვია არ ინახავს. ინახება [illegible] დიდი წერილები და მოთხრობები. [illegible] სუხისთვის საჭიროა საფოსტო მარკები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, დილის 11-დან ნაშუადღევის 3 საათამდე.
თითო ნომერი ყველგან 5 კაპ.
ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція „ИСАРИ"

ხუთშაბათს, 24 მაისს, ქვაშვეთის ეკლესიაში გადახდილ იქნება ორმოცის წირვა და პანაშვიდი

ანნა მათეს ასულის ჩაჩიბაიას

სულის მოსახსენებლად, რასაც აუწყებენ ნათესავთა და მეგობართ მიცვალებულის დედ-მამა.
(2—უ.—1)

კვირას, 27 ამა მაისს.
ვაკერმის ბაღში (მიხეილის ქ., იუნკრების სასწავლებლის პირდაპირ) გაიმართება

სეირნობა და ლატარია-ალეგრი

წერა-კითხვის საზოგადოების სასარგებლოდ.
სეირნობის დროს გამართული იქნება სხვა და სხვა გასართობი ბავშვებისა და დიდებისათვის (ლოტო, დოლი, ანკესი და სხვა); დაუკრავს ორი ორკესტრი და საზანდარი, იმღერებს ქართული ხორო. გამართული იქნება აგრეთვე სტერეოსკოპი.
ლატარიაში, სხვათა შორის, ჩაგდებულია ორი სარკე თითო ას ას მან., გრამოფონი—ასი მან. და სხვა ძვირფასი ნივთი.
ბაღში შესასვლელი 30 კაპ., ბავშვებისათვის—15 კაპ. ლატარიის ბილეთის ფასი—25 კაპ.
(8—6)

ისარგებლეთ შემთხვევით

საფაჭრო სახლმა

„ძმანი აკოფჯანოვები და სარქისიანცი",

რომელსაც აქვს დამზადებულ ტანისამოსის (ქალებისა და ბავშვების) მაღაზიები ტფილისში:

1. გოლოვინის პროსპექტზე, მანთაშევის სახლში „ექსელანსის" ფირმით.
2. ნიკოლოოზის ხიდზე, ქამოევის სახლში.

აგრეთვე განყოფილებანი ბაქოსა ეკატერინოდარში, გადასწყვიტა შეამციროს მაღაზიები, ამიტომ უკანასკნელ სეზონის მთელ საქონელს, **300,000** მანეთისას, ჰყიდის ნახევარ ფასად.
მთელი საქონელი დამზადებულია საკუთარ ფაბრიკაში ქ. ოდესსაში, განსაკუთრებულ შეკვეთით, რუსულ და საზღვარ-გარეთელ მატერ ისაგან.

შ ე ნ ი შ ვ ნ ა

ფასები აღნიშნულია იარლიკზე ლურჯის კარანდაშით და ვაჭრობა არ შეიძლება. მყიდველს ნება ეძლევა იმავე დღეს დააბრუნოს ნაყიდი საქონელი და მიიღოს ფული, თუ სხვა ფირმაში უფრო იაფი აღმოჩნდება საქონელი.
მაღაზიები ღიაა დილის 8 საათიდან საღამოს 6 საათამდე.
(10—83—7)

ე ქ ი მ ი
ა. ნ. დიასამიძე
კანისა და ვენერიული. დილით 9—10 ს., საღამოობით 6—8. ყორღანოვის ქუჩა № 14.

ე ქ ი მ ი
ე. ვ ა შ ა კ ი ძ ე
იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს დილის 1—2 ს., საღამოობით 5—6 საათ., გარდა კვირა დღეებისა, კიროჩნის და ელისაბედის ქუჩების კუთხეზე, ბარამოვის სახლი, № 92. (წ.უ—57)

კბილის ექიმი
ალ. სოლოღაშვილი
იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 9—2 საათამდე და 5—7-მდე. გოლოვინის პროსპ. № 12-სახლი მდივნისა. (35)

კბილის ექიმი
ნინო რცხილაძე
იღებ ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. საღამოთი —7 საათზე. ვერა, ოლგას ქუჩა, № 25. (0—109)

ელექტრო-თერაპიული კაბინეტი
მიხეილ ბედოშვილისა
იღებს ავადმყოფებს დილის 12—1 ს., საღამოობით 6—7 საათ. ვერაზე, ყორღანოვის ქუჩა, სახლი № 20. ტელეფ. № 791. (წლ.—112)

ქ. ქუთაისში
ბავშვების ექიმი ბადრიძე
ავადმყოფებს მიიღებს დილით 9—12, საღამოთი 5—6 საათამდე, პოლიციის ქუჩა, სახლი ციციაშვილისა. (25—ფ.—26)

ე ქ ი მ ი
ვ. ს. მუსხელიშვილი
მიიღებს თვალებით ავად-მყოფებს ყოველ დღე დილით 9—11½. კიროჩნი ქუჩა № 9. (თვ.)

სამკურნალო
სპეციალისტ სამხედრო ექიმებისა გარედან მოსიარულე ავადმყოფთათვის
ფასი რჩევისთვის 50 კაპ
ვანქის დიდი ქუჩა, № 5. ალექსანდრის ბაღის მახლობლად.
ტელეფონი № 481.
ავადმყოფთა მიღება 11-დან 5 საათამდე.
რუდენკო—შინ. სნეულ. კვირას 3—4 ს.
იანჩევსკი—ყურ. ყელ. და ცხვ. ყოველ დღე 2—3 ს.
ვნუკოვი—ქირურ. ყოველ დღე 2—3 ს.
არმოლაევი—შინ. და ბავშ. ყოველ. 11—12 ს.
ასპიზოვი—ყურ. ყელ. და ცხვირის დროებით წავიდა.
ხოციცკი—ქალისა და ბავშვისა, ყოველდღე, კვირას გარდა 1—2 ს.
გორალევიჩი. შინაგ. ყოველ დღე, 1—2 ს.
ნეუიმინი—თვალ. ორშ., ოთხ. პარ. 12—1 ს.
ინაევი. ქალისა, ყოველ დღე 4—5 ს.
ოთრაძე—კან. და ვენერ. ყოველდღე 1—2 ს.
ზოლოვსკი—შინ. შთაგონ. ყოველდღე 4—5 ს.
მონზე—ბავშვ. სამშ., ხუთშ., შაბ. 4—5 ს.
ექიმი ქალი იოზელიანი:—ქალ. ორშ., ოთხ., პარ. და კვირ, 11—12 ს.
პავლოვსკი—ქირურგ. ყოველ დღე 12—1 ს.
ნევშტროევა—კბილისა, ყოველდღე 11—5 ს. კვირ. 11—2 ს.
პივარსკი, **ჩუდნოვსკი** — კლინიკური ანალიზი.
კონსულტაცია, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ოპერაცია, ანალიზი, ჰიპნოზი, ძიძების და მოსამსახურეთა გასინჯვა შეთანხმებით. (100—ნ.—93)

ქ უ თ ა ი ს შ ი
ექიმი მაცრუხოვი.
მიიღებს **შინაგან, სიფილისით, ვენერიულ** ავადმყოფებს და **ბავშვებს. ქიმიკო-მიკროსკოპიული გამოკვლევანი** ნახველისა, შარდისა, გონოკოკისა და სხვ. დილით 11—2 საათზე, საღამოთი 6—8 საათზე. სამხედრო საავადმყოფო, შესავალ პატარა ჰიშკარიდან. (60—ფოს.—13)

ტფილისის ქალაქის

გამგეობა

აუწყებს ყველას, რომ პირველ საარჩევნო ნაწილის საკანდიდატო ბიულეტენების ყუთის გახსნის შემდეგ 19 მაისს 1907 წელს, აღმოჩნდა 42 ბიულეტენი 184 კანდიდატით, რომელნიც დასახელებულ იქმნენ ასარჩევად ტფილისის ქალაქის საბჭოს ხმოსნებად. ამათგან ქვემოდ დასახელებული 63 კაცი, რომელთაც ხუთ-ხუთ ხმაზე ნაკლები არ მიიღეს, შეტანილ იქმნენ საკანდიდატო სიაში. იმათ, ვინც ხუთ ხმაზე ნაკლები მიიღო ან, საზოგადოდ, ვისაც სურს ყუთი დაიდგას ხმოსნობაზე, უნდა ეს თავისი სურვილი განაცხადოს არჩევნების დღეს არჩევნების დაწყებამდე:

ავთანდილოვი მიხეილ ზაქარიას ძე, **ალდამდანოვი** სერგეი გრიგორის ძე, **ალიხანოვი** ივანე მიხეილის ძე, **არუცევი** ივანე იოსების ძე, **ბარცოვი** ვასილ მიხეილის ძე, **ვართანიანცი** ვასილ არკადის ძე, **ვასილიევი** პეტრე სიმონის ძე, **ვესელოვზოროვი** მიხეილ ნიკოლოოზის ძე, **ვურცელი** ევგენი დიმიტრის ძე, **გაიდამაკინი** ივანე ეფიმის ძე, **ლამბაროვ**, პავლე სტეფანეს ძე, **გამყრელიძე** ივანე ევდოკიმეს ძე, **გუნცაძე** ირაკლი ალექსანდრეს ძე, **დანისენკო** ნიკოლოოზ მიხეილის ძე, **დერჟავინი** ნიკოლოოზ სევასტიანის ძე, **ჯაბადარი** ივანე სპირიდონის ძე, **დოლუხანოვი** ისაი მარკის ძე, **ზედგინიძე** ივანე ბესარიონის ძე, **ზელნიცკი** ნიკოლოოზ ალექსის ძე, **ზუბალაშვილი** მიხეილ ნიკოლოზის ძე, **ქამოევი** ნიკოლოზ ილიას ძე, **კაფიევი** გაბრიელ გერასიმეს ძე, **კაფიევი** სერგეი გერასიმეს ძე, **ყიფიანი** ვასილ როსტომის ძე, **კირაკოზოვი** გრიგოლ იაგორის ძე, **კოსცინსკი** იოსებ ივანეს ძე, **ლასხიშვილი** გიორგი მიხეილის ძე, **ლევიცკი** ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე, **მაკარსკი** ფადდეი იოსების ძე, **მამინოვი** ალექსანდრე იაკობის ძე, **მატვეევი** ნიკოლოზ სტეფანეს ძე, **მიქელაძე** ვლადიმერ სიმონის ძე, **მუტაფოვი** ივანე კარაპეტას ძე, **ნატრაძე** ვლადიმერ, **ნაუმენკო** დიმიტრი ალექსანდრეს ძე, **ნეჟივენკო** ვასილ ანტონის ძე, **ნეპრინცევი** მიხეილ ნიკოლოზის ძე, **ორლოვი** ანდრია ნიკოლოზის ძე, **ოტტენი** ფერდინალ კარლის ძე, **ფრიდონოვი** ალექსანდრე თომას ძე, **რუხანოვი** დიმიტრი ალექსანდრეს ძე, **რცხილაძე** გრიგოლ სიმონის ძე, **სარაჯიშვილი** ალექსანდრე პეტრეს ძე, **სარაჯიშვილი** დავით ზაქარიას ძე, **სვეშნიკოვი** მიხეილ ივანეს ძე, **სულხანიშვილი** ვასილ ალექსანდრეს ძე, **სულხანიშვილი** იოსებ ალექსანდრეს ძე, **თამამშევი** ალექსანდრე მიხეილის ძე, **თამამშევი** მიხეილ ივანეს ძე, **თუმანოვი** გიორგი მიხეილის ძე, **ტურკოვსკი** ალექსანდრე გრიგორის ძე, **ფიშერი** ანდრია რომანის ძე, **ხატისოვი** გიორგი ივანეს ძე, **ხევსურიანი** აბესალომ ივანეს ძე, **ხუნუნცი** იოსებ ნიკოლოზის ძე, **ტეგე ფონ-მანტეიფელი** ვიტალი ნიკოლოზის ძე, **ტურინოვი** გაბრიელ მოსეს ძე, **ჩენვერი** მარიან ივანეს ძე, **ჩერქეზიშვილი** ვასილ ნიკოლოზის ძე, **შახბუდაგოვი** გრიგორ გრიგორის ძე, **ენფეჯიანცი** ტიგრან ამბარცუმის ძე.
(1—6.—1)

ქ. ქუთაისში
ექიმი დ. ვ. ფანცხავა
იღებს სნებიო, ქალის და შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს დილით 8—12 საათ. საღამოობით 5—7 საათამდე. ქარავან-სარაის ქ., სახლი ადამიასი
(25—კვ—18)

მასწავლებელ ქალთა საზოგადოება
(პუშკინის ქუჩა, № 3, საკრედიტო საზოგადოების სახლი)
მასწავლებელი ქალები აძლევენ გაკვეთილებს, ასწავლიან ყველა საგანს, ადგილობრივ და ტფილისს გარედ. (15—10)

„ტ ფ ი ლ ი ს ი ს ს ო ბ რ ა ნ ი ე"
გადავიდა რა 20 მაისს საზაფხულო სადგომში, აცნობებს ბ-ნთ წევრებს და კანდიდატებს, რომ სამშაბათობით და კვირაობით ინიშნება საოჯახო საღამოები სათეატრო სიმებიან საკრავების ორკესტრით. შაბათობით საოჯახო საღამოები საზანდრით. ვაჟთა საშუალო სასწავლებლის მოსწავლეებს შესვლა აკრძალული აქვთ. (2—105—2)

ქ უ თ ა ი ს ი
ხუთშაბათს, 24-ს მაისს, საღამოს 6 საათისთვის, ქალაქის თვით-მართველობის შენობაში (ახალი ბინა წითელ ხიდთან) დანიშნულია საზოგადო კრება **ახალ** საზოგადოებისა, რომლის მიზანია დახმარება აღმოუჩინოს უმაღლეს სასწავლებლებში მოსწავლეთ—ქუთაისის გუბერნიის მცხოვრებთ.
განსახილველია შემდეგი საგნები:
არჩევნები გამგეობის წევრებისა, ხაზინადრისა, სარევიზიო კომისიისა და სხვ.
აქვე შეიძლება ჩაწერა ახალ წევრებისა.
იმედია, რომ საზოგადოება ყურადღება მიაქცევს ამ სიმპატიურ საქმეს.
(2—ფოს.—1)

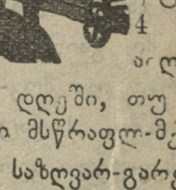
ყურადღება!!!
მშრომელ ქალებსა და [illegible]ცებს ყოველ დღე 8-დან 4 საათამდე შეუძლიათ [illegible]ღონ 1 მ. 50 კ. და მეტიც დღეში, თუ ჩემგან იყიდიან საუცხოვო მსწრაფლ-მქსოვ მაშინებს, რომელთაც საზღვარ-გარედაც დიდი სახელი აქვთ გავარდნილი. ვთხოვ მხოლოდ ყველას, [ნუ] აურევენ ჩემ მაშინებს სხვა ფირმების მაშინებთან.
ამ მაშინაზე სამუშაოდ წინ და წინვე ცოდნა საჭირო არ არის. მაშინები აქვე გვაქვს. ძაფს მე ვყიდი და დამზადებულ საქონელს ნაღდ ფულად მევე ვყიდულობ აქ. დაწვრილებით ცნობებს სიამოვნებით ვაძლევ ყველას უფასოდ კანტორაში და ვგზავნი ფოსტითაც.
კანტორა მსწრაფლ-მქსოვ მაშინების „როსსია"-ს წარმომადგენლისა კავკასიის და ამიერ-კავკასიისათვის ტფილისში მთავარ ფოსტამტ-ს მეზობლად. ადრესი: Тифлисъ, Троицкая у., д. № 7, по сосѣдству съ главн. почт.-телегр. конторы.
(50—73—18)

ტფილისი, 23 მაისი

სათათბიროს ყველა ფრაქციების წარმომადგენლებს და პრეზიდიუმს რამდენიმე დღის წინად ბჭობა ჰქონდათ იმის შესახებ, თუ რომელი კანონ-პროექტი უნდა იქმნას განხილული თავდაპირველად. სათათბიროს, როგორც იცით, მრავალი პროექტი წარედგინა მთავრობისაგანაც და დეპუტატებისაგანაც და ხსენებულს კრებას უნდა აერჩია, რომელია მათგან უფრო საჭირო და უფრო საჩქარო. კრებაც კეთილსინიდისიერად შეუდგა კლასიფიკაციას და წინ წამოაყენა მართლაც და დიდათ საყურადღებო საქმეები—ამნისტიის, სიკვდილით დასჯის, პიროვნების ხელ-შეუხლებლობის, ადგილობრივ თვითმმართველობის და სხვა ამგვარ პროექტების შესახებ.

ვინ იტყვის, რომ ყველა ეს საკითხი მართლა პირველ-ხარისხოვანი არ არის, რომ ყველა ამაების გარიგებასა და მოწყობას მოუთმენლად არ მოელის რუსეთი?! მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მთლად ეს თათბირი და კლასიფიკაცია პროექტებისა, ცოტა არ იყოს, უცნაურ შთაბეჭდილებას ახდენს, ნამეტურ—პროვინციელებზე. რა ძალაა და რა მნიშვნელობა აქვს და ექნება ყველაგვარ კანონებს ცხოვრების დღევანდელ პირობებში? არავითარი: კანონი კანონად დარჩება, ქაღალდზე დაწერილი, სინამდვილე კი ისეთივე ბნელი და აუტანელი იქნება, როგორც დღეს არის. საქმეს ვერ უშველის, რაც უნდა კარგი კანონები გამოიცეს სათათბიროს მეცადინეობით. განა დღეს არ არის რიგიანი კანონები? განა, შედარებით, კანონები ბეჭვდითი სიტყვისა, კრებისა და საზოგადოებათა დაარსებისა რიგიანები და შესაწყნარებელი არაა? პირიქით, ამ კანონებს რომ ძალა ჰქონდეთ, დღესაც საგრძნობელი პოლიტიკური თავისუფლება იქნებოდა რუსეთში: პრესსა იმსჯელებდა ყველა საგნებზე, კრებების გამართვაც შეიძლებოდა, კავშირთა და საზოგადოებათა დაარსებაც. მართალია, ყველაფერი მტკიცედ აღნიშნულს ფარგალში მოხდებოდა, მაგრამ მაინც შედავათიანი პოლიტიკური ცხოვრება დამყარდებოდა. ხოლო თუ ეს ასე არაა. მარტო იმიტომ, რომ ჩვენს პირობებში კანონს აღარავითარი ძალა არაა აქვს და არა იმიტომ, რომ კანონები გვაკლდეს. კანონი და კანონიერება გაუქმებულია სამხედრო და საგანგებო წესებით, რომელთაც თითქმის მთელი რუსეთი ექვემდებარება. სამხედრო წესების და გაძლიერებულ დაცვის წესების მეოხებით აღარც 17 ოქტომბრის მანიფესტს, აღარც დროებითს, აღარც ჩვეულებრივს კანონებს ძალა არა აქვთ. გენ.-გუბერნატორები სრულს თავის ნებაზე მოქმედებენ და არავითარ კანონებით არ ხელმძღვანელობენ. ამიტომაც სრულიად დადუმდა პოლიტიკური ცხოვრება, დაეცა მოქალაქობრივი მოღვაწეობა; საერთო საფლავისებურის სიჩუმეს არღვევს მხოლოდ ბორკილების ხმა ან გახშირებული ყვირილი მოქალაქისა: მიშველეთ, გამძარცვესო! თვითმპყრობელი ბიუროკრატია არ დაეძებს, რა საშინელება მოჰყვება ამ ხელოვნურ დაგუბებას, ხალხის ასე ძალით დაჩუმებას; იგი იმითაც კმაყოფილია, რომ დროებით რეაქცია გაამეფა, ყოველი კანონიერება ფეხით გასთელა და კანონები გააუქმა. აღსანიშნავია სხვა მრავალ მაგალითთა შორის ისიც, რომ ბიუროკრატია ბოლოს დროს ფორმალურადაც ანახლებს ძველ წესსა და კანონს: გუშინდელი „რეჩი" გვატყობინებს, რომ ვიატკის ადგილობრივ გაზეთს უკანასკნელ დღეებში ქვევით უზის თურმე შესანიშნავი დაღი „ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЙ", ე. ი. იქაური სატრაპი არ დაკმაყოფილებულა იმით, რომ არსებითად მოჰკლა პრესსის თავისუფლება, ფორმალურადაც აღუდგენია ძველი წესი და ამით სამასხროდ აუგდია არა მარტო „დროებითი კანონები", არამედ თვით 17 ოქტომბრის მანიფესტიც.

ასეთ პირობებში სულერთი არაა განა, რომელ კანონს გამოსცემს სათათბირო დღეს და რომელს ხვალ?! სანამ რუსეთი იხრჩობა სამხედრო და საგანგებო უფლებებით შეიარაღებულ ბიუროკრატების კლანჭებში, სახ. სათათბიროს შეუძლია, როგორი და რომელი კანონებიც უნდა, ის გამოსცეს. ყველაფერი მხოლოდ მოტყუილება იქნება. ჯერ ნიადაგი უნდა გაიწმინდოს, მერე დაითესოს, თორემ რუსეთის დღევანდელ ნიადაგზე აღმოცენებულს მყრალი ბალახ-ბულახი შესჭამს...

კიდევ ჰბედავენ?

ბ-ნ კირვალიძის შეკითხვა „მოგზაურის" რედაქციისადმი იმ 2411 მანეთის შესახებ, რომელიც მშიერ-მწყურვალ და ათხრებულ ქართველების სასარგებლოდ მოუგროვებიათ ტაშკენტში და ჯერ ისევ 1905 წელს გამოუგზავნიათ გადასაცემად „მოგზაურის" რედაქციისთვის, ეს შეკითხვა „ლახვრის" რაინდებს საგაზეთო პოლემიკაზე და მასლაათზე ჰსურთ დაახურდავონ. ამ შეკითხვის გამო ჩვენს გაზეთს მათ ჯერ პროვოკატორობა დასწამეს და ეხლა გონება ამნეულობას აბრალებენ... დეე, იმასლაათონ და ივარჯიშონ უება-

რმა პუბლიცისტებმა ლანძღვა-გინებაში. ჩვენ არასოდეს არ ვცდილობდით კარგი რამ სახელი დაგვემსახურებინა სოციალ-დემოკრატების თვალში და არც მივაქცევთ რაიმე ყურადღებას მათ აზრს ჩვენს შესახებ. „ლახვრის“ რაინდებს ქუჩური ლანძღვა შეუძლიანთ გამოჰფინონ თავის გაზეთის ფურცლებზე, შეუძლიანთ „პროვოკატორობაზე“ უარესი რამ დაგვწამონ, მაგრამ იცოდნენ მათ, კარგად იცოდნენ, რომ დაზარალებულ ქართველთათვის სოციალ-დემოკრატიულ რედაქციებისაგან მიღებულ ფულის შესახებ კი ჩვენ მათ ცოცხლთვის პასუხს მაინც მოვთხოვთ: იცოდნენ „ლახვრის“ რაინდებმა ისიც, რომ პასუხს ყოველთვის ხმა მაღლა მოვითხოვთ, საჯაროდ და საქვეყნოდ. იცოდნენ, რომ არც სოციალ-დემოკრატიულ დემაგოგიისა გვეშინიან და არც იმის, რომ ვაი თუ ამ შეკითხვის გამო ციხეში ჩასვან ვინმეო. ქველმოქმედებისთვის არავის ციხეში არა სვამენ და თუნდაც ამისთვის ციხე იყოს დაწესებული, დეე საქვეყნო საქმეს ხელს ნუ დააკარებენ ისინი, ვინც ციხის შიშით შესაძლოდ სცნობს, დაზარალებულთათვის მოგროვილ ფულს სხვა რამ გზა უჩვენოს იმ იმედით, რომ არავინ პასუხს არ მომთხოვსო. კმარა ისიც, რომ ამდენი ხანია განმათავისუფლებელ მოძრაობის და რევოლიუციის ჩრდილში მოკალთავებული იყვნენ ცრუ დემაგოგები და ცრუ საზოგადო მოღვაწეები.

პასუხი 2411 მანეთის სვებედის შესახებ! პასუხი პირდაპირი და დაუყოვნებელი! პასუხი და არა მასლაათი!

რატომ გაჩუმებულან ისინი, ვის მიმართაც იყო პირდაპირ მიმართული შეკითხვა და რატომ სხვები ესარჩლებიან მათ? რატომ ეს „სხვები“, თუ კი „მოგზაურის“ რედაქციის ვექილობას კისრულობენ, პირდაპირ არ იტყვიან, რა იქნა მშიერ-მწყურვალ ხალხის 2411 მანეთი და რატომ ედებიან ლობე-ყორეს? რისთვის კითხულობენ, ფიქტიური პირი ხომ არ არის კირვალიძე, და რისთვის თხოულობენ ასე რიხიანად, გვითხარით, სად არის იგიო? ბ. კირვალიძესთან შინაურულად მორიგებას ხომ არ აპირობენ „ლახვრის“ პუბლიცისტები მის ჩასაჩუმებლად? დავარწმუნებთ „ლახვრის“ პუბლიცისტებს, რომ უკვე დაგვიანებულია: „ლახვარი“ თითონ ჰმოწმობს, რომ „მოგზაურის“ რედაქციამ მართლა მიიღო ფული, თუმცა არა 2411 მან., არამედ 2007 მანეთიო. ამის შემდეგ ბ. კირვალიძესთან კერძო მოლაპარაკებას ალარავითარი აზრი არა აქვს. ეს მოლაპარაკება მიღებულს ფულს მიღებულად ვერ გაჰხდის, ხოლო რაც „მოგზაურის“ რედაქციას მიუღია, იმის შესახებ კი ანგარიში უნდა წარმოადგინონ. ეს ანგარიში უნდა წარედგინოს არა პირადად ბ. კირვალიძეს, არამედ მთელს ქართველს ხალხს საჯაროდ. ამასთან ისიც უნდა ახსოვდეთ „მოგზაურს“ და იმის ვექილს „ლახვარს“, რომ ფული დაზარალებულთა სასარგებლოდ იყო გადადებული შემომწირველთაგან და ამ დანიშნულების შეცვლა უკანა რიცხვით შეუძლებელია.

„ლახვარი“ გვიკიჟინებს, ეხლა პირველად არ ეწევით პროვოკაციასო და ტაშკენტის ფულის ამბავს გვაგონებს. ჩვენ ეს ამბავი არ დაგვიწყებია; მოვაგონებთ ამ შავბნელს ისტორიასაც ქართველ ხალხს, რათა უფრო ცხადი შეიქნეს, ჩვენი ეხლანდელი შეკითხვის საფუძვლიანობა და უფრო ნათლად გამოირკვეს, ვინ და როგორ იჭერს რევოლიუციისაგან ამღვრეულ ცხოვრების ზღვაში დაზარალებულ ქართველებისთვის კაპეიკობით მოგროვილ ფულებს.

1906 წელს სექტემბერში „მეგობრის“ პირველ ნომერში დაიბეჭდა ქ. ნინო ნაკაშიძის წერილი რედაქციის მიმართ. ამ წერილში ქ. ნაკაშიძე ეკითხებოდა ტაშკენტის ქართველებს, შევიტყეთ, რომ 1080 მან. მოუგროვებიათ დაზარალებულთა სასარგებლოდ, მაგრამ ეს ფული დღევანდლამდე არ მოსულა აქ (ე. ი. გურიაში) და გვაცნობეთ, „ვისის ხელით, სად და როდის“ გამოიგზავნა ეს ფულიო. ამასთან ქ. ნაკაშიძე დასძენდა, ხალხს გაჭირვება დიდი ადგა და უკვე შემოწირული ფულის მოუხმარებლობა დანიშნულებისამებრ შესაწყნარებელი არ არისო.

იმავე გაზეთის მე-17-ე ნომერში ტაშკენტიდან ბ-ნ ცინცაძე იტყობინებოდა, დაზარალებულ გურულების სასარგებლოდ შოგროვილი ფული, 1080 მანეთი, „უნდა გაგვეგზავნა თბილისში არსებულ დამხმარებელ კომიტეტისათვის.— მაგრამ, როგორც მოგეხსენებათ, ამ კომიტეტის მოქმედება მალე აკრძალეს. მიტომ გადავწყვიტეთ, ფული **რომელიმე საიმედო კერძო პირის სახელზე გამოგვეგზავნა, რათა ამ უკანასკნელს გადაეცა მიმღებელ და განმანაწილებელ დაწესებულებისთვის.** (კურს. ჩვენია) ასეთ საიმედო კერძო პირად ადგილობრივმა არჩეულმა კომიტეტმა იცნო—ტფილისში მცხოვრები ბ-ნი დ. ე. კალანდარაშვილი. ამ გვარად გამოირკვა, რომ ტაშკენტელების 1080 მან. კალანდარაშვილისთვის გამოეგზავნათ, რომელიც თურმე ტფილისში სცხოვრობს, საიმედო პირია, მაგრამ მაინც ხმა არ ამოიღო მიღებულ ფულის შესახებ, თუმცა ქ. ნაკაშიძის წერილს ის უფრო ადრე წაიკითხავდა ტფილისში ვიდრე ტაშკენტელი ქართველები ტაშკენტში.

ბ-ნ ცინცაძის წერილის საპასუხოდ გაზეთს „მეგობარში“ (№ 24) დაიბეჭდა რედაქციისადმი მიმართული წერილი ბ. დ. კ—ლისა (წერილის ავტორს თავის სახელის და გვარის გამოჩენა არ უნებებია). ამ წერილში ვკითხულობთ: ბ. ცინცაძე „მთხოვს ვაცნობო ტაშკენტიდან ჩემს სახელზე გამოგზავნილ 1080 მან. სვებედი, რომელიც შეეკრიბათ დაზარალებულ გურულთა სასარგებლოდ. აღნიშნული 1080 მან. მივიღე და ამ ერთის თვის წინად იგი ჩაიბარა ერთ-ერთ ადგილობრივ „დაწესებულებამ“ დანიშნულებისამებრ გადასაცემად შემომწირველთა სია კი, როგორც მთხოვდნენ, მიღებისათანავე გადაეცა ს. დ. გაზეთის რედაქციას დასაბეჭდად, მაგრამ რადგან იმ ხანებში ის რედაქცია დაიკეტა და სიაც ალბად იმათ ხელს გადაჰყვა, ვისაც არ უნდა გაჰყოლოდა, ამიტომ ვერ დაიბეჭდა. ხოლო რა მოუვიდა იმ ფულს მას შემდეგ, რაც წაიღეს, ამის პასუხს, იმედია, თვით ის დაწესებულება მოგვცემს“.

ეს წერილი თავით ბოლომდე ნახევარაყბით არის დაწერილი. ჯერ ერთი ნათლად არა სჩანს, ვინ არის იმის ავტორი; ის არც თავის სახელს აცხადებს და არც გვარს, ამხელს მხოლოდ ინიციალებს „დ. კ—ლი“. წერილში კი სწერია ტაშკენტიდან ფული მე მივიღეო. ბ-ნი ცინცაძე სწერდა, ფული გაეგზავნა კალანდარაშვილს, რათა ამ უკანასკნელს გადაეცა შეწირულებათა „მიმღებელ და განმანაწილებელ დაწესებულებისთვისო“. ბ. დ. კ—ლი იუწყება, ფული ერთ-ერთ ადგილობრივ „დაწესებულებას“ გადავეციო, მაგრამ რა დაწესებულებას, ამას არ ამხელს და თან თვით სიტყვას—დაწესებულებას—თითონვე ფრჩხილებში სვამს. წერილის შინაარსის ასეთი გამოურკვევლობისა გამო, დღევანდლამდე კაცმა არ იცის, ვის ხელშია ეხლა ის ფული. ამ წერილმა ბ-ნი კალანდარაშვილი თითქოს პასუხისმგებლობისაგან იხსნა, მით უფრო, რომ წერილის დასასრულს ეწერა, „რა მოუვიდა ფულს ამის შემდეგ, ამის პასუხს, იმედია, თვით ის დაწესებულება მოგვცემსო“. აი, გავიდა შვიდი თვე ამის შემდეგ. არც „დაწესებულება“ და არც არავინ სხვა ამ 1080 მანეთის შესახებ ალარაფერს ამბობს. ბ. დ. კ—ლის იმედი გაცრუვდა. ვის გადასცა და რა ბედი არგუნა „საიმედო“ პირმა ბ. დ. კალანდარაშვილმა ამ მშიერ-მწყურვალთათვის მოგროვილ 1080 მანეთს—არავინ არ იცის. როგორც სჩანს, არც ბ ნ კალანდარაშვილს მიაჩნია საჭიროდ საქმის ბოლომდე გამორკვევა და არც იმ ადგილობრივ „დაწესებულებას“, რომელსაც ფული მიუღია ბ-ნ დ. კ—ლისაგან, თუ ამ უკანასკნელის წერილი ყალბი არ არის. ეს საქმე თითქოს ყველას დაავიწყდა და მხოლოდ გუშინ მოიგონა გაზეთმა „ლახვარმა“, მაგრამ მოიგონა არა იმიტომ, რომ პასუხი მოეთხოვა ან კალანდარაშვილისაგან და ან „დაწესებულებისაგან“, არამედ იმისთვის, რომ ჩვენი პროვოკატორობა დაემტკიცებინა.

ასეთი ქამანდებით ვერავინ ვერ დაჰფარავს ვერც თავის საქმიანობას და ვერც სხვისას. დაზარალებულთა სასარგებლოდ მოგროვილ ფულებიდან არავის არც ერთი კაპეიკი არ შეუძლიან სხვა რამ მიზანს მოახმაროს. ყველაფერი უნდა გამოაშკარავდეს. რევოლიუციის ნისლით ტყუილა ნურავინ ეცდება თავის გამართლებას. აქ რევოლიუცია არაფერ შუაშია. ეს უბრალო რიგიანობის საქმეა.

სათათბირო და საბჭო

(სააგენტოს დეპეშები)

სახ. სათათბიროს სხდომა. 21 მაისს სხდომაზე თავმჯდომარეობდა გოლოვინი. პირველად ილაპარაკეს ამ კანონპროექტის შესახებ, რომლის ძალითაც სამართალში უნდა იქმნას მიცემული ყველა, ვინც ან სიტყვით ან ბეჭდვით შეაქებს მთავრობის საწინააღმდეგო რაიმე დანაშაულს, მცირე კამათის შემდეგ კანონ-პროექტი უარ ყოფილ იქმნა.

შემდეგ სათათბირომ განიხილა მთავრობის მეორე კანონ-პროექტი 1892 წლის 3 აპრილს წესების გაუქმების შესახებ. ამ წესებით დასავლეთ გუბერნიებსა და პოლონეთში საიდუმლო სკოლები აკრძალული იყო.

მომხსენებელი კონიცი დაეთანხმა წინადადებას. იმის აზრით, ზემოხსენებულ წესების გაუქმება ცხადი მომასწავებელია იმისა, რომ არა რუსთა და არა მართლმადიდებელ ქრისტიანთა და არა ქრისტიანთა შევიწროებას ბოლო ელება. ამით მთავრობა თუ არ მოიგებს, არას წააგებს.

სხვათა შორის ამ საკითხის შესახებ ილაპარაკა ეპისკოპოსმა ევლოგიმ. მან განაცხადა, რომ საიდუმლო სკოლა სახელმწიფოში არ უნდა იყოს. ყველაფერი ისე აშკარა უნდა იყოს, რომ მთავრობამ კანტროლი გასწიოს. დასავლეთ მხარეში საიდუმლო სკოლას აზრად რუსების გაპოლონება ჰქონდაო.

საერო განათლების მინისტრის ამხანაგმა გერასიმოვმა განმარტა, რომ კანონპროექტი საიდუმლო სკოლებს სრულებით არ აკანონებს. საქმე ის არის, რომ პოლონეთის ზოგიერთი საზოგადოებანი სთხოვენ სამინისტროს, სასკოლო რეფორმა პოლონეთში სამინისტრომ მოახდინოს და არ დაუცადოს სათათბიროს, რომელიც საერთო რეფორმას მოახდენს ყველა ერისთვის. ეს სურვილი პოლონელებისა მთავრობამ უარ ჰყო. ეს იყო მიზეზი, რომ პოლონელებმა თავიანთი სასკოლო კანონ-პროექტი სათათბიროში შეიტანესო.

დმოვსკიმ (კოლოს წევრი) განაცხადა: მე არ დავსწრებივარ იმ მოლაპარაკებას, რომელიც სასკოლო საქმის გამო მომხდარა პოლონელების წარმომადგენლებსა და მინისტრის ამხანაგს შორის, მაგრამ მივხვდი, რაზედაც იქნებოდა ლაპარაკი. ვფიქრობ, რომ სათათბირომ დანაშაულობად არ უნდა ჩასთვალოს ის, თუ სკოლას მოკლებულმა საზოგადოებამ სკოლა ითხოვა მაშინ, როცა სათათბირო დათხოვნილი იყოო.

კრუპენსკის აზრით, მასწავლებელს სკოლაში განათლების ნაცვლად გარყვნილება შეაქვს (ხმაურობა).

თავმჯდომარემ შენიშვნა მისცა.

კონიცმა სთქვა: პოლონელების კანონპროექტის მიზანია ბოლო მოეღოს ყველა ერის შევიწროებას სასკოლო საქმეში, რადგან პოლონელები ჩვეულნი არიან იბრძოლონ არა მარტო თავიანთ, სხვის თავისუფლებისთვისაცაო.

საზოგადო კამათი გათავდა, მთავრობის მიერ შეტანილი კანონ-პროექტი მიღებულ იქმნა ხმის უმეტესობით მემარჯვენეთა წინააღმდეგ.

ჯერი მიდგა მთავრობის მეორე კანონპროექტზე, რომელიც შეეხება 1891 წლის სამხედრო ბეგრის წესდებაში ზოგიერთ ახალ წესების შეტანის შესახებ. ახალი წესები ეხება იმას, თუ რა როგორ უნდა მოიხადონ სამხედრო ბეგარა იმათ, ვინც პასუხის გებაში არიან მიცემულნი მთავრობის საწინააღმდეგო მოქმედებისათვის და ვინც პოლიციის მხედველობის ქვეშ იმყოფებიან.

მომხსენებელმა ჯუზმოვმა განაცხადა, რომ ეს კანონ-პროექტი პირდაპირ ეწინააღმდეგება კანონ-მდებლობის ძირითად პრინციპებს. ძირითადი პრინციპები თხოულობენ, რომ უფლების შეზღუდვისთვის საჭიროა კაცი პასუხგებაში იმყოფებოდეს. კანონ-პროექტი არსებითად არღვევს იმ პირთა უფლებას, რომელთა დანაშაულს ძლიერ ყალბი საბუთები აქვს და ჯარშიაც უშვებს იმისთანა ჰასაკის პირთ, რომელნიც კანონით დაწესებულ ჰასაკს სჭარბობს. ამ მოსაზრებით კომისიამ კანონ-პროექტი უარჰყოო.

შინაგან საქმეთა მინისტრის ამხანაგმა ლიკოშინმა სხვათა შორის სთქვა: საჭიროა პირდაპირ დავაყენოთ კითხვა: სასურველია თუ არა დავიცვათ ჯარი შავ-ძალების შემოსევისაგან, რომელნიც ჯარს ურევენ პოლიტიკურ ალიაქოთში? ამ კითხვაზე მთავრობა პასუხს იძლევა: დიახ, სასურველიაო. ამიტომ კანონპროექტი მიღებულ უნდა იქნასო. (ტაში მარჯვნივ).

ჯუზმოვმა სთქვა: მთავრობამ, რომელ-

ფელეტონი

ქართულ ეკლესიის ალება

ამ დღეებში შემთხვევით ჩამივარდა ხელში ათიოდე ნომერი „რუსკი სტიაგ“-ისა. ეს გაზეთი ორგანოა შავრაზმელებისა, „ჭეშმარიტ რუსთა კავშირის“ ერთ ფრაქციისა, რომელიც მართლ-მადიდებლობისა, ხალხოსნობისა და თვითმპყრობელობის პრინციპებს წმინდათ იცავს და იმდენად განსხვავდება ვოსტორგოვ-გრინგმუტ-პურიშკევიჩებისგან ზოგიერთ საკითხში, რომ საქართველოს უფლებას ავტონომიასა და ავტოკეფალიას ქართველებზე უფრო ცხარედ იცავს და თავგამოდებით თხოულობს საქართველოსა და რუსეთს შორის დადებულ ხელშეკრულების აღდგენას. ძნელი გასაგებია ფსიხოლოგია ასეთ ხალხისა, მაგრამ ამ წერილში მათ ფსიხოლოგიის გამოკვლევას არ გამოვუდგებით და პირდაპირ საგანზე გადავალთ.

ხელთა გვაქვს ამ ჟურნალის 12 ნომერი (1-დან 12-მდე), სადაც დაბეჭდილია უცნობ ავტორის ათი წერილი ამ სათაურით: „Разгромъ грузинской церкви“. ამ წერილებში მეტად საყურადღებო მასალაა მოგროვილი.

„ცნობილი ავტორი ცნობილ თხზულებისა—„საეკლესიო საკითხები რუსეთში“—სწერს (გვ. 83—99): ვინმე ქართველმა რომ მოინდომოს ნამდვილ ისტორიის დაწერა რუს ეგზარხოს-უზურპატორთა მოქმედების შესახებ, რუსებს პირსახეზე სირცხვილის ალმური აუვათ, რუსი ეგზარხოსები საქართველოში იმისთვის კი არ მიდიოდნენ, რომ ეპატრონათ იქაურ ეკლესიისთვის, არამედ იმისთვის, რომ გაეცარცვათ და გაეყვლიფათ უძველეს ივერიის ეკლესიის ქონება, ძალით აღმოეფხვრათ ქართული ენა და შემდეგ ნაძარცვ ქონებითა და ფულით დაბრუნებულიყნენ რუსეთში. ასე მოიქცა ევსევი, რომელმაც 200,000 მანეთი დაუტოვა თავის მემკვიდრეებს და პავლეც, რომელმაც კვერთხით ხელში დასწყევლა ივერიის ეკლესია და თვითონაც წყეული ხალხის მიერ გამოიქცა საქართველოდან.

„სინოდმა აუწერელ ვნებისა და ბოროტების მეტი არაფერი მისცა ქართულ ეკლესიას. მისთვის ეს ეკლესია ნამდვილი ბარბაროსული ქვეყანა იყო. სინოდის მოხელეებმა მტკვარში გადაყარეს ყველა კანონები და დადგენილებანი შესახებ ქართულ ეკლესიისა, დასწვეს აუარებელი უძველესი საეკლესიო დოკუმენტი; რაც დარჩა, პეტერბურგში წაიღეს და ბოლოს ივერიის ეკლესიასაც ავტოკეფალია წაართვეს. მათ მოსპეს 25 ეპარქია, რომელთა შორის ზოგი XV საუკუნეს განმავლობაში არსებობდა, გაანადგურეს მრავალი ძველი მონასტერი და ქართული საეკლესიო მამულებიც ხაზინას გადასცეს.

„გარყვნილი ექსარხოსი ფეოფილაქტი პირდაპირ ახრჩობდა ქართველებს და იქამდის მივიდა, რომ შეეხო წმინდა ნინოს საფლავსაც, მაგრამ ღმერთმა აღარ დააცალა და იქვე საფლავთან ამოართვა სული; ექსარხოსმა ევგენი ბაჟენოვმა მონასტრები და ეკლესიები დაქურდა; ისიდორემ ქართულ ეკლესიებს მამულები წაართვა; ექსარხოსმა ევგევი ილინსკიმ, რომელიც მეტად გახრწნილი, თავაშვებული და ქალის მოყვარე ადამიანი იყო, გაყიდა ქართველ კათალიკოსთა უძვირფასესი სამოსელი, ხატებსა და სამოსლებს ძვირფასი თვლები ჩამოხსნა და მონაწილეობა მიიღო გელათის მონასტრის სამოსლების დატაცებაში. ექსარხოსმა ევსევიმ რამდენიმე ასი ათასი მანეთი იშოვა, იმის ეგზარხოსობის დროს კი ქართულ ეკლესიას ორი მილიონ მანეთის ნივთები დაეკარგა. ამის გამო თავად-აზნაურთა წინამძღოლმა დიმიტრი ყიფიანმა 8 ივნისს 1887 წელს ეგზარქოსს წერილი მოსწერა და შეუთვალა, ბოდიში უნდა მოიხადოთ ქართველ ერის წინაშეო. მაგრამ საქმე სხვანაირად დატრიალდა: დონდუკოვ-კორსაკოვმა ეგზარხოსის თხოვნით ყიფიანი სტავროპოლში გადაასახლა. მალე ყიფიანი პეტერბურგში გაიწვიეს საქმის გამოსაკვლევად, მაგრამ იგი მოკლულ იქმნა იმ სასტუმროში, სადაც სცხოვრობდა. მოსყიდული მკვლელი ვერ აღმოაჩინეს“.

1870 წლამდის გელათის მონასტერს აუარებელი სიმდიდრე ჰქონდა. იმ დროს გელათში ინახებოდა: უძველესი, მე-11 საუკუნის ქართული სახარება ოქროს ყდით იშვიათის და საუცხოვო მაიოლიკებით. ეს სახარება ეგზარხოსის ნებართვით წაიღო ქუთაისის გუბერნატორმა ლევაშოვმა, რომელმაც ოქრო ჩამოხსნა და ვერცხლის ყდა გააკეთებინა. ეხლა წინანდელი ოქროს ყდა ინახება პეტერბურგის სტროგონოვის მუზეუმში, რომელსაც იგი გრაფმა პანინმა გადასცა.

ამ ყდაში ინგლისელები იძლეოდნენ ერთ მილიონ მანეთს. ამავე ეკლესიაში ინახებოდა იმერეთის კათალიკოსთა საპატრიარქო სამოსელი, რომელიც სტამბოლის აღებამდის იყო გაკეთებული და ძალიან ძვირად ღირდა. ამ სამოსელიდან გადაადნეს 8 გირვანქა ოქრო, ხოლო მარგალიტებიდან და ფირუზებიდან ქალებს სამკერდულები დაუკეთეს. გელათის მონასტერი გასძარცვეს პანინმა და ლევაშოვმა ეგზარხოსის ნებართვით. ამავე ხანებში ამავე ეგზარხოსის ნებართვით სიონის უძვირფასეს ტაძრიდან დაიკარგა აუარებელი სიმდიდრე: ოქრო, რამდენიმე ფუთი მარგალიტი, ფირუზი და სხვა ძვირფასი ქვა. ასეთივე დღე დააყენეს მცხეთისა, ალავერდისა, ბოდბისა, ნინოწმინდისა, ივანე ნათლისმცემლისა, ჯუმათისა, შემოქმედისა და სხვა მონასტრებსა და ტაძრებს.

რამდენიმე წლის წინად სიონის ტაძრიდან გრაფმა ბობრინსკიმ ეგზარხოსის ნებართვით მრავალი ძველი ხელნაწერი წაიღო. გელათის მონასტრიდან დაიკარგა საპატრიარქო თვალ-მარგალიტით შემკული მიტრა, რომელსაც ამშვენებდა მეფე ვახტანგის გვირგვინის ბრილიანტის ჯვარი. ვახტანგმა ეს იშვიათი და საუცხოვო ბრილიანტები სპარსეთთან ომის დროს იშოვა. პავლეს დროს მეტეხის სობოროდან დაიკარგა ხუთი ათას თუმნად ღირებული მეტეხის ხატი, რომელიც წინად სამკლიტურში ინახებოდა. 1891 წელს ეს ხატი ამავე ეკლესიის სახურავის ქვეშ იპოვეს, მაგრამ ზედ აღარაფერი ჰქონდა. იავე ეგზარხოსის დროს სიონიდან დაიკარგა ძვირფასი ნინოწმინდის ღვთისმშობლის ხატი. პალადიმ ერთ სომეხ მხატვარს ნება დართო საქართველოს მონასტრებიდან მრავალი ხატი წაეღო და გაეყიდა. ამიტომ მოხდა, რომ უძვირფასესი და საუკეთესო ქართული მანუსკრიპტები ლონდონისა, რომისა, პარიზისა და ბერლინის მუზეუმებში ინახება.

„ამ ჟამად ქართულ საეგზარხოსოზე იხარჯება 809,000 მანეთი. აქედან 200000 მანეთი იხარჯება რუსისა და ბერძნების სამღვდელოებაზე და ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოებაზე, მაგრამ ამაზე უფრო საინტერესო ის არის, თუ რამდენიმე სახალხო ქონება წაიღო რუსეთის მთავრობამ საქართველოდან.

„ქართულ ეკლესიას რუსეთის მთავრობამ ჩამოართვა ტფილისში: ერეკლეს აბანო, 13 ბაღი, 11 სახლი, 28 დუქანი, 1 სამღებრო, 1 სათევზაო ადგილი, ქარვასლა, და ადგილი ზომით 437,719 ოთხკუთხი საჟენი, საერთოდ ღირებული 28,910,000 **მანეთად. ტფილისის გუბერნიაში:** 2 **საგაჯო ადგილი,** 11 **საკირე, აგურხანა,** 9 **სამღებრო,** 2 **თევზის დუქანი და** 282,600 **დესეტინა მიწა, სულ** 79,570,000 **მანეთად ღირებული; იმერეთში:** 40,475 **დესეტინა მიწა** 29,787,500 **მანეთად ღირებული; გურიაში:** 356 **დესეტინა** 328,000 **მანეთისა, საერთოდ კი მთელი წართმეული ქონება ღირს** 137,600,000 **მანეთი. ამას რომ საეკლესიო** 14147 **კომლი გლეხი მივუმატოთ** 140,330,000 **მანეთზე მეტი გამოვა.“**

ამრიგად, რუსეთის მთავრობამ ქართველ ერს ას ორმოცი მილიონი მანეთი

მაც დაამტკიცა მოგილევსკის საქმენი, ასე არ უნდა ილაპარაკოს. მოგილევსკის კი ჯარი ახალგაზდობას მიუსია პოლიტიკურ ბურუსიდან გამოსაფხიზლებლად. ჯარი უნდა იყოს პოლიტიკის გარეშე. ჯარში აკრძალულ უნდა იქნეს დოცენტის ნიკოლსკის ლექციები.

სათათბირომ ხმის უმეტესობით, წინააღმდეგ რამდენისამე მემარჯვენისა, კანონპროექტი უარ-ჰყო. სხდომა გათავდა 6 საათსა და 10 წუთზე.

შემდეგი სხდომა 22 მაისს მოხდება.

ახალი ამბავი

✦ **საქმე იარაღის გადმოტანის შესახებ.** ბათუმში პალატამ უკვე გაარჩია საქმე იმ ფოთელებისა, რომელსაც იარაღის გადმოტანა ჰბრალდებოდათ. პალატამ გარდაუწყვიტა ზოსიმე ხუჯუას, ელიზბარ გარტიას და კირილე კორშიას ღირსების ჩამორთმევა და გადასახლება, დაპატიმრება: სტეფანე ცავას—ორი წლით, ლუკა დავითაიას—1 წლით, ვიქტორ კალანდარაშვილს—8 თვით. დანარჩენნი გაამართლეს.

✦ **საქმე შეიარაღებულ აჯანყების შესახებ.** 21 მაისისთვის, როგორც ვწერდით, ტფ. სამ. პალატაში განსახილველად დანიშნული იყო საქმე ალ. კეცხოველისა, ი. ჩაჩანიძისა, ნ. ოთარიძისა, გ. ზანგურიძისა და სხვათა (სულ 10 კაცისა). ამათ ჰბრალდებოდათ გორის მაზრაში ისეთ ორგანიზაციის შექმნა, რომელიც, საბრალმდებლო ოქმის სიტყვით, ხალხს შეიარაღებულ აჯანყებისათვის იწვევდა არსებულ სახელმწიფო წეს-წყობილების დასამხობად. პალატაში რამდენიმე მოწმე არ გამოცხადდა. გარდა იმისა ჟანდარმის როტმისტრს ლომიაშვილს ქალაქ გორში გაუჩხრეკია და დაუპატიმრებია გულიშამბაროვის ქალი, რომელსაც აღმოსჩენია საბუთები ს. დ. ორგანიზაციისა. აქ აღმოჩენილ ცნობების მიხედვით, პასუხის გებაში არიან მიცემულნი სხვა პირნიც. ამ ახალს საქმეს, რომელიც გამოძიებაშია, კავშირი ჰქონია, ბრალმდებლის სიტყვით, ამ დღეს დანიშნულ საქმესთან. ბრალდებულთა დამცველებმა ითხოვეს ძველ საქმის ცალკე გარჩევა, ხოლო თუ ახალს საქმეს დაუკავშირებს, მაშინ ძველი უნდა გადაიდოს და ერთი საბრალმდებლო ოქმი შესდგესო. პალატამ ეს უკანასკნელი მოსაზრება შეიწყნარა და საქმის განხილვა სხვა დროსათვის გადასდო.

✦ **ნაძალადევის რწმუნებულთა დადგენილება.** 20 მაისს პუშკინის სახელობის ბიბლიოთეკაში მოხდა ნაძალადეველების რწმუნებულთა კრება საიჯარო მიწების საქმის გასაგებად. კრებას დაესწრნენ ქალაქის თავის თანამდებობის აღმასრულებელი, გამგეობის წევრი არუთინსკი და სავაჭრო-სამეურნეო პოლიციის უფროსი ზედამხედველი ბ. ს. ბაბოვი. კრებამ დაადგინა: 1. ურჩიოს ქალაქის მიწების იმ მოიჯარადრეთ, რომელთაც დღემდე ხელშეკრულება არ დაუდვიათ ქალაქთან, დასდონ იგი. ამასთან სთხოვონ გამგეობას, საიჯარო ფულისა აიღოს მხოლოდ ნახევარი წლისა, გეგმაც ადგილისა უფასოდ მისცენ; 2. სადავო ადგილების საქმეების განსახილველად არჩეულ იქმნას განსაკუთრებული კომისია. კომისიაში მოჰყვნენ: მეცხვარიშვილი, სუხიაშვილი, ზამულენკო, მამულაშვილი, მელიქოვი, ხაფთასი, იტრიაშვილი, შოვნაძე, რომანოზ სეზონოვი, გამელაური, ჯავახიშვილი, ლიტვინენკო, ჯამარაშვილი და ასიტოვი; 3. იმ ხარჯის დასაფარავად, რომელიც საჭირო იქნება გამოსყიდვის დროს, გაეწეროს დასახლებულ მცხოვრებთ თითო ათასზე 5 კაპ. ხოლო დაუსახლებელ მიწის ნაჭერზე 10 კაპ. ფულის აკრება დაევალოს ათის-თავებს. შემოსავალ - გასავლის საწარმოებლად არჩეულ იქმნას განსაკუთრებული კომისია შემდეგი პირებისაგან: გრებენიკოვი, ფთაძე, სუხიაშვილი, ზურაბოვი და ეჯუევი; 4. დასასრულ, დაევალოს მიწის გამომსყიდველ და ნაძალადევისა და ლოტკის გორის მომწესრიგებელ კომისიას, მცხოვრებთა სახელით მიმართოს ტრამვაის დირექციას, ეხლავე შეუდგეს ნაძალადევში ტრამვაის შტოს გაყვანას.

✦ **ტფ. გუბერნატორი.** როგორც გავიგეთ, ტფ. ვიცე გუბერნატორი ჩერნიავსი ტფ. გუბერნატორად ინიშნება. ვიცეგუბერნატორად ნიშნავენ საგლეხო საკრებულოს წევრს რიდოლს.

✦ **ახალი წიგნი.** რედაქციამ მიიღო ალ. ფრონელის ახალი წიგნი „ამბოხება კახეთისა“ 1812 წელს, ისტორიული ამბავი. წიგნი შეიცავს 240 გვერდს და ღირს 1 მან.

✦ **შენობა მომავალ უნივერსიტეტისა.** 21 მაისს მოხდა საუნივერსიტეტო კომიტეტის სატეხნიკო და საფინანსო კომისიების სხდომა. ამ კომისიების ანგარიშით, უნივერსიტეტის შენობის ასაგებად საჭირო იქნება $1^{1}/_{2}$ მილიონი მანეთი; ხოლო ყოველ უნივერსიტეტის შესანახად საჭირო იქნება წელიწადში 384,900 მან.

✦ **უდიერი მოპყრობა.** გუშინ ჩვენს რედაქციაში ტირილით შემოვიდა ერთი მოხუცი და დაუძლურებული დედაკაცი, მარინე კალანდაძისა. კალანდაძისას არავითარი სახსარი ცხოვრებისა არ გააჩნია. იგი ეს ერთი ხანია ტფილისში სცხოვრობს და რომ ვერაფერი მოუხერხებია, ვოგზალზე საქონლის სადგურზე დაუწყია სიარული; იქ სხვა გაჭირვებულ და მშიერ ხალხთან ერთად ნაყარ-ნუყარ საქონელს აგროვებდა თურმე, გროშის ფასად ჰყიდდა და თავს იკვებავდა. შაბათს, 19 მაისს, აი, ეს საცოდავი ადამიანი, როგორც თითონ გადმოგვცა, სადგურიდან გამოუგდიათ იქაურ მოსამსახურეებს არჩილ ქელბაქიანს, ივანე დოლიძეს და კოლა ვარდიძეს. ასე გასინჯეთ, ჟანდარმსაც-კი უთქვამს, რაზე აგდებთ მაგ საცოდავსაო. ამასთან ზედა ტანისამოსი გაუხდიათ მოხუც დედაკაცისთვის და ისე გამოუსტუმრებიათ, რომ ვითომ შერცხვეს და მეორედ აღარ მოვიდესო. ერთობაც და მშიერი კაცის დახმარებაც ასეთი უნდა!

✦ **ტრამვაი ამაღლებისკენ.** ტრამვაის დირექციამ სოლოლაკში ერევნის მოედნიდან კოჯრის აღმართამდე უკვე დაასრულა ლიანდაგის დაგება. მალე ელექტრონის მავთულებსაც გააბავენ და ორს თვეში ვაგონების მიმოსვლა დაიწყება.

✦ **ტფ. გენ.-გუბერნატორის განკარგულებანი** ვიატკის გუბერნიაში იგზავნებიან: ხუთის წლით—მ. მაწუკოვი, რომელსაც რევოლვერი აღმოაჩნდა; სამის წლით—ალექსი მაზანაშვილი, რომელსაც ტერორისტობას აბრალებენ. ტფ. გუბერნიიდან იგზავნებიან: მიხეილ დავარაშვილი და გრ. ბასინოვი. დააჯარიმეს 50 მან. მედუქნე ავჭალის ქუჩაზე ლევანიძე დაკეტეს დუქნები მ. აბრამოვისა, სააკოვისა, სავვასი, ა. გევორქოვისა და გუგულოვისა.

✦ **ახალი ქართული გაზეთი.** ნარიაშ ჟონ-შადემ შუამდგომლობა აღძრა, ნება მიეცეს გამოსცეს ქართულად ყოველ დღიური გაზეთი „ჩვენი სიტყვა“.

✦ **გაზეთის დაკეტვა.** გენ.-გუბერნატორის განკარგულებით დაიკეტა ტფილისში სომხური გაზეთი „აპაგა“. შრიფტი წაიღეს. რედაქტორს აბ. ტერ-აბრამიანცს ებრძანა, წავიდეს საგენერალ-გუბერნატოროდან.

✦ **ქალაქის საბჭო.** 21 მაისს საღამოთი ტფ. ქალაქის საბჭომ, სხვათა შორის, განიხილა მოხსენება ქალაქის გამგეობისა ტფილისში განზრახულ უნივერსიტეტის დახმარების შესახებ. ქალაქს წინად გადაუდვია 100,000 მან., შემდეგ 1900 წელს, საქართველოს რუსეთთან შეერთების დღესასწაულის დროს 30,000 მან. ერთ დროულად და აღუთქვამს ყოველ წლობით 30,000 მან. და აგრეთვე დაუდგენია დაუთმოს 200 დესეტინა ადგილი. ქალაქის თავმა აცნობა საბჭოს, ყოველივე საქმე უნივერსიტეტის დაარსების შესახებ დამთავრდა; ამ ჟამად ნამესტნიკი პეტერბურგშია, საჭიროა ჩვენი წინანდელი დადგენილებანი გავიმეოროთ და ამით ხელი შევუწყოთ საქმესაო. კამათი გამოიწვია 200 დესეტინა მიწის დათმობამ. ზოგი ხმოსნები, როგორც გ. თუმანოვი, ი. მ. დოლუხანოვი და სხვანი, წინააღმდეგ იყვნენ ამოდენა მიწის დასამობისა, რადგან საჭირო არ იქნებაო. ბოლოს საბჭომ მეორედ დაამტკიცა თვისი წინანდელი დადგენილება.

✦ ტფ. ქალაქის გამგეობაში დღეიდან მუშაობა იწყება დილის 9 საათიდან და თავდება ნაშუადღევის 2 საათზე.

✦ ანტონიევის ქუჩაზე, პოლიციის მე-9 ნაწილში, ღამის 11 საათზედ 21 მაისს რევოლვერით დასჭრეს ვიღაც უცნობი კაცი იგი მიხეილის საავადმყოფოში გაჰგზავნეს განდა პოლიციელი და ჯარი და შეუდგა ჩხრეკას.

✦ 20 მაისს გონჩარნი ქ. სამოს. ინსტიტუტის მოსწავლემ ალექსანდრე კაზლოვმა რაღაც მიზეზით ორჯელ რევოლვერი დაირტყა და სასიკვდილოდ თავი დაიჭრა.

ქუთაისის ქრონიკა

✦ მ. ლოლაძისა და ქალაქის გამგეობის მიერ შემუშავებული და საბჭოს მიერ მიღებული პირობა ქალაქის ქუჩების განათების შესახებ ასეთია: საბჭოს დადგენილების დამტკიცების დღიდან გუბერნატორის მიერ, მ. ლოლაძემ უნდა მოაწყოს ქუჩებში 4 თვის განმავლობაში 100 ხუთას სანთლის სიძლიერის ელექტრონის ფანარი, ხოლო ქალაქი ვალდებულია ლოლაძის მიერ გაწეული ხარჯი ამ საგანზე, 14.500 მანეთი, გადაიხადოს ორი წლის განმავლობაში ნაწილ-ნაწილად. ერთი ფანარი მეორეზე არ უნდა იყოს დაშორებული არა უმეტეს 35—40 საჟენისა და ამ ნაირად ქუთაისის ქუჩები განათდება ელექტრონით 7 ვერსის მანძილზე. თითო ფანარში ქალაქმა უნდა აძლიოს ლოლაძეს თვეში 11 მანეთი წლიურად ელექტრონის განათება დაჯდება 13.200 მანეთად. ეხლა ქალაქი განათებაზე ხარჯავს წლიურად 11,000 მანეთს, ხოლო როცა ელექტრონის განათებას მოაწყობს, მაშინ დაუჯდება დაახლოვებით 18,000 მანეთი—13.200 მანეთად ელექტრონი და 5000 მანეთად იმ ქუჩების განათება ნავთის ლამპებით, სადაც ელექტრონი არ მისწვდება.

პატარა ფელეტონი

პროლეტარიზაცია

ჩვენში დღეს მრავლად არიან ეგრედ წოდებულ „პროლეტარიზაციის“ თაყვანის-მცემელნი. „გლეხი თუ არ დაღარიბდა, სარჩოსაბადებელი თუ არ დაჰკარგა, ისე თავის დღეში არ გამოიღვიძებს, სოციალიზმის შეგნება ვერას გზით ვერ შევა კერძო საკუთრების გრძნობით გაჟღენთილს გლეხ-კაცურ ტვინშიო“. ამას გაიძახიან დღეს დემოკრატიარისტოკრატები, ხალხის წრიდან გამოსული ახალგაზდები, რომელთა ვითომ და ახალაზრებს ფრიად ძველი და ხავს-მოკიდებული სარჩული უდევს.

როგორც ძველი და ახალი დროის თავადები, „პროლეტარიზაციის“ მქადაგებლებიც მაღლიდან დაბლა უცქერიან ხალხს; იმათაც თავად აზნაურებსავით თავი მიაჩნიათ მარილად ამა სოფლისა. მხოლოდ და მხოლოდ იმათ, ხალხის მოწინავე „მეთაურებს“, შეუძლიათ „სოციალიზმის“ შეგნება. გლეხკაცობას კი ეს არ ძალუძს. გლეხები მათზე ჩამორჩენილი, უმდაბლესი ხარისხის სულდგმულნი არიან. მერე ყური დაუგდეთ, ვინ არიან ჩვენში ასე ამაყად ხალხის უვიცობაზე მოლაპარაკენი, ვის მიაჩნია გლეხობის მოუმზადებლობა სოციალიზმისათვის გადუვალ „ისტორიულ-მატერიალისტურ კანონად.“ ესენი გახლავან უწვერ-ულვაშო ჭაბუკნი და ტუჩებზე რძე-შეუშრობელი ქალწულნი. ხალხმა გამოზარდა ისინი, თავისი მართლა „ჭირნახული“ პურით გამოჰკვება და ახლა ეს უმადური ბალღები წიხლს ჰკრავენ ამ თავის ერთგულ ძიძას, დაუღალავ გამდელს და ურცხვად ჰქადაგებენ: „სანამ გლეხი არ გაპროლეტარდება, ძველი წესის კალაპოტში ჩამდგარსა და აღზრდილ იმის „რეაქციონურ“ კოგრაში ვერ შევა ის მაღალი აზრი, რომელიც შიგნითა და გარედან განათლებულმა ჩვენმა თავმა შეითვისაო.

ერთი გონება—დუხჭირი სულდგმული ამტკიცებდა ძველად: წკეპლა საჭიროა იარაღია გლეხის გამოსაღვიძებლადო. თუ კანი მაგრად არ აუწვი, იგი თავის დღეში ვერაფერს შეიგნებს, ადამიანური გრძნობა ვერას გზით ვერ გაიღვიძებს იმის გულში, არავითარ პროტესტს არ გამოაცხადებს და სამუდამოდ ძველ-ახავსებულ კალაპოტში უძრავად დარჩებაო. თუ გინდათ გლეხი წინ წასწიოთ, ცხარე პროტესტის, აჯანყების მნიშვნელობა შეაგნებინოთ, გაატიტვლეთ და მწვავე წკეპლები აწვიმეთ. ტკივილს რომ იგრძნობს, ზურგი რომ მწარედ აეწვის, იგი თავისი მაგრად გათელილი სქელი კანის საშუალებით შეიგნებს, თუ რა არის ადამიანის შელახული უფლება და აღზდგება ამ უფლების დასაცველადა და აღსადგენადაო.

ახალი და ამავე დროს ძველებურ-ჩვენებური მარქსისტებიც სწორედ ამგვარ დუხჭირ მოძღვრებას აღიარებენ. ისინიც ჰქადაგებენ, რომ გლეხკაცის გამოღვიძება შეიძლება არა იმის თავში გატარებულ აზრებით, არა ისეთი მოძღვრებით, რომელიც გლეხს სოციალიზმის მნიშვნელობას შეაგნებინებს, ერთობას ასწავლის, ძმურ კავშირის ძვირფასს შინაარს გაუშლის, არამედ გლეხის გაღარიბებით, რაიც გადუვალი ისტორიულ კანონის ძალით მოხდება; ესე იგი გლეხის გაწვალებით, უწყალო ბედის ცხარე მათრახის საშუალებით, რომელიც ადგილ-მამულს დააკარგვინებს და ფეხზე დააყენებს კერძო საკუთრებით შებოჭვილ მიწის მუშაკს; სოფელს მოაშორებს, ქალაქში მდუღარე კაპიტალიზმის ქვაბში გადუძახებს, იქ კარგად გამოჰხარშავს და ახალთ-ახალ ადამიანად, ნამდვილ ახალ თაობის კაცად დაგვიყენებს თვალ წინაო. ასეთ მოძღვრებას მხოლოდ ნამდვილი დემოკრატიული არისტოკრატი აღიარებს, ჩვენი უკულმართი ახალი დროის იდეური „თავადიშვილი“, ისეთი ადამიანი, რომელსაც ხალხი შეუგნებელ ბრბოდ მიაჩნია, თავისი თავი კი ისტორიულ-მატერიალისტურ კანონის მარჯვენით ხალხის საწინამძღვროდ მირონ ცხებულ მეთაურად.

ა. ნაკაშიძე.

რად გვიწოდეს პროვოკატორები?

როცა ვისმე ლანძღვა-გინების სალერღელი აეშლება, თუნდაც საკმაო საბუთი არ მოეპოვებოდეს, გულს პირს მოხსნის და, ვინც უნდა იყოს მოწინააღმდეგე, არ დაერიდება და ყველაფერს უძღვნის. ჩვენებური სოციალ-დემოკრატებიც ასე სჩადიან, ალბად იმიტომ, რომ ხალხში ნდობა არ დაეკარგოთ და ყველამ მათ სალოცავს გუნდრუკი უკმიოს. იგინი არავითარ ცილის-წამებას და ლანძღვა-გინებას არ დაერიდებიან, ოღონდ ხალხის თვალში სახელი გაუტეხონ მოწინააღმდეგეს, თუ გინდ ეს მოწინააღმდეგე ცამდე მართალი იყოს. საკმაო საბუთიც რომ არა ჰქონდეთ ხელთ, თავიანთ საყვარელ სიტყვას „ჯაშუშ-პროვოკატორს“ მაინც არ დაივიწყებენ და თუთიყუშივით წარამარა წამოისვრიან ხოლმე. ვისი ფიზიონომიაც არ მოეწონებათ, მშვიდობით ცოლო და შვილო. „ლახვრის“ პირით გიწოდებენ ამ მშვენიერ სახელს. რას იზამთ, ასე აქვთ თავი გაჟღენთილი ჩვენებურ, ვითომდა ხალხის მოყვარულ „მეცნიერ-სოციალისტებს“ — „ლახვრის“ პუბლიცისტებს. მათ უკვე გამოუშვეს ცირკულიარი: ამხანაგებო და მოქალაქენო! „ისრისტები“ ჯაშუშ-პროვოკატორები ყოფილან, ფრთხილად იყავით, ყური ცქვიტათ გეჭიროთო. ეს იმიტომ ბრძანეს, რომ ერიდონ „ისრისტებს“, არავინ დაუჯეროს იმათ სიტყვას. ბიუროკრატიული მთავრობაც ხომ ასე სჩადის; როცა უნდა რომელსამე პარტიას სახელი გაუტეხოს, იგი მაშინვე ცირკულიარს ცირკულიარზე ჰგზავნის: არიქა, ამა და ამ პარტიამ ან კაცმა თქვენი (გამგები გაიგებს—ვისიც) სახელი ან ვაჟკაცობა შეურაცხჰყოვო, რათა ისინი ამის გაგონებაზე ყალხზე დადგნენ. მაგრამ როდემდის?

ასეთნაირის თილისმებით და ჯადოობით ლასლასობენ ჩვენებური სოციალ-დემოკრატებიც. სულ იმას გაიძახიან: მარტო ჩვენ, ჩვენ შეგვიძლიან ხალხის წყლულზე მალამოს დადება, და თუ ვისმეს თავის თავისათვის სიკეთე უნდა, ჩვენ მოგვმართოსო. საწყალი „ლახვრისტები“! იმათ ხალხი უსუსური ბავშვი ჰგონია, ვერ გაუგიათ, რომ ხალხი უკვე გამოფხიზლდა, მას ბრძანებელი აღარ ეჭირვება, სულ ერთია ბიუროკრატია იქნება ეს, თუ სოციალ-დემოკრატია. ვინც არ მიმხვდარა, ისიც მალე მიჰხვდება; მართალია, სამეგრელოში აბრეშუმი აღარ მოჰყავთ, რადგან სიმინდს გააფუჭებს, კახეთში ვენახებს აღარ წამლავენ, ქიზიყშიაც თავი მიანებეს მინდვრის თაგვს და გულ-ხელ დაკრეფილნი უცდიან პრეზიდენტს, რომელიც ყველა ამას გააკეთებს, მაგრამ, იცოდეთ, არ გავა დიდი დრო, რომ ხალხი ამის ანგარიშსაც მოგთხოვთ.

თქვენ რომ ბრძანეთ, „ისრისტები“ ჯაშუშ-პროვოკატორები არიანო, ეს სიტყვა წამოგვიგორეთ იმიტომ, რომ ხალხს დავიწყებოდა თქვენ მიერ ჩადენილი საქმენი სამაგალითონი და ჩვენ ვითომდა ჯაშუშ-პროვოკატორობაზე გართულიყო. დიაღ, თქვენ ამისი იმედი გაქვთ, მაგრამ ვერ მოგართვით! რაც თხამ თრიმლს უყო, ის თრიმლმა თხის ტყავს შეუსრულაო, ხომ იცით!?

„ლახვარმა“ ქვეყანას ამცნო, „ისრისტები“ ჯაშუშ პროვოკატორები არიანო. რატომ არიან ჯაშუშ-პროვოკატორები? იმიტომ რომ ვასილ კირვალიძეს წერილს ადგილი დაუთმო და ქვეყანას ამცნო, რომ 1905 წელს ქალაქ ხარბინში დამშეულ ქართველთათვის შეგროვილმა ფულმა თავის დანიშნულებას ვერ მიაღწია? როგორც წერილშია ნათქვამი, კირვალიძე ბევრსა ცდილა, გაეგო, ცამ ჩაყლაპა თუ დედამიწამ ის ფული, მაგრამ ვერა მოუხერხებია რა. შეკითხვა „მოგზაურისადმი“ „ლახვრისტებს“ ლახვარივით მოჰხვდათ გულში. შეხტნენ და შემოტრიალდნენ, როგორ გაბედეთ და გაზეთში დაბეჭდეთო. ცხენს ვერაფერი დააკლეს და უნაგირს წაუშინესო, სწორედ იმათი საქმეა. არა, თქვე დალოცვილებო, კაცი რომ გუმანს არ იყოს, ეჭვში შეიყვანთ. სხვა რედაქციას ანგარიშსა სთხოვენ და თქვენ კი კუდი მოგეწვათ. განა თქვენ თავს იმიტომ უწოდებთ „სოციალისტებს“, რომ სიმართლე ჩაჩქმალოთ და სიცრუე კი სიმართლედ გაასაღოთ?

მკითხველებისათვის მიგვინდვია და იმათ განსაჯონ: მოვალეა თუ არა გაზეთი,

---

შეავრთვა. მერე იცით, რას ნიშნავს ერთი მუჭა ხალხისთვის ას ორმოცი მილიონი მანეთი? ამ აუარებელ ქონებას სულ ცოტა რომ ვიანგარიშოთ, 15 მილიონი მანეთი წმინდა შემოსავალი ექნებოდა.

„საყურადღებო ის არის,—განაგრძობს უცნობი ავტორი,—რომ სომხებს 1905 წ. მთავრობამ უკანვე დაუბრუნა საეკლესიო მამულები, საქართველოს საეკლესიო მამულების შემოსავალი კი, რომელიც წელიწადში 10 მილიონ მანეთს უდრის, დღესაც ხაზინას მიაქვს და ამ ფულიდან ქართულ ეკლესიაზე მხოლოდ $^{3}/_{4}$%-ს ხარჯავს“.

ავტორი ხელმეორედ უბრუნდება ქართულ ეკლესიების გაძარცვას და მოგვითხრობს:

„სტატს სეკრეტრის ამხანაგი ზვენიგოროდსკი (იმის კოლექციას ეხლა 1,200,000 მანეთად ჰყიდიან მემკვიდრენი) პავლეს წერილით დადიოდა ქართულ ეკლესიებში და უვიც ბერებისგან ძვირფას ნივთებს ყიდულობდა. ევსევის დროს ხახულის ხატს, რომელიც მოციქულ ლუკას მიერ იყო დახატული, ჩამოსხნეს ოთხი მშვენიერი და შვიდი პატარა ლალი. ეს ძვირფასი თვლები ერთ დროს ეკუთვნოდა თამარ მეფეს და თითო ლალს საკუთარი სახელი ჰქონდა: „ობოლა“, „კეკელა“ და „მედეა“. ყველა ქართველმა იცის ისტორიული ლეგენდა იმის შესახებ, თუ როგორ და რა მიზნით შესწირა თამარმა ეს ძვირფასი ქვები გელათის მონასტერს და ვის ჩაუვარდა ხელში ასეთი ძვირფასი ისტორიული ნაშთი. თუ როგორ უფრთხილდებოდა ევსევი უძველეს ქართულ ხელთნაწერებს, ეს ერთი ფაქტიც მტკიცდება: ერთმა არქიმანდრიტმა გაუმაძღარ ეგზარხოსის შიშით უძველესი ქართული წიგნები მიწაში ჩაფლა და დაალპო. აუარებელი სიმდიდრე წაიღო საზღვარგარეთ ბარონ დე-ბაიმ. დაწვას ისევ ისა სჯობია, რომ ეს სიმდიდრე საზღვარგარეთის მუზეუმებში ეწყოს, ეგზარხოსი პავლე კი ამ სიმდიდრესა და ძველ ნაშთებს კიშინიოვშიაც სწვავდა და ტფილისშიაც“.

თუმცა რუსეთის ძირითად კანონების ძალით ეხლა ყველას შეუძლიან ღმერთს თავის ენაზე შეასხას ქება, მაგრამ ქართველებს დღესაც არ ეძლევათ ეს უფლება. რუსი ეგზარხოსი ნიკონი წინადადებით ქართველებს ქართულად ლოცვის უფლებას არ აძლევს არც სიონის ტაძარში, (თუმცა ტფილისში რუსებს 2 სობორო და რამდენიმე ეკლესია აქვთ), არც ბოდბის სობოროში, არც ბათუმში და კიდევ ბევრგან. 1895 წელს სასინოდო კანტორამ სოხუმის ოლქში ქართული წირვა-ლოცვა და სწავლა აკრძალა, თუმცა ამ ოლქში 40,000 ქართველია და მხოლოდ 3420 რუსი. 1906 წელს ეპისკოპოსმა კირიონმა დაიბრუნა ეს უფლება, მაგრამ ათას ჩხირკედელაობითა და ჭორებით ჩამოაქვეითეს, კოვნოში ვიკარის ადგილი მისცეს და საქართველოდან გაისტუმრეს. იმის ადგილზე ჩადგა რუსი, რომელმაც სასინოდო კანტორის დადგენილება უეჭველად უნდა აასრულოს, თუნდ ეს საქმე სიცოცხლედაც დაუჯდეს“.

(დასასრული იქნება)

რომ რომელსამე კაცს დაუმტკიცოს სიმართლის აღსადგენად-გამოსარკვევად წერილი, რა რწმენისაც უნდა იყოს წერილის ავტორი (მარქსისტების წერილ მარტო იმას დაუბეჭდავენ, ვისაც [illegible] თავიანთი ბეჭედი ექნება დასმული)? ვგონებთ, რომ ვისაც ხალხისთვის გული შესტკივა, ვისაც ხალხის მწუხარება თავის მწუხარებად მიაჩნია, იგი ყოველთვის იმისი მომხრე იქნება, რომ სინათლეზე გამოიყვანოს, თუ რა უცდის, რა გზა აქვს ან და ვის ჯიბეში განისვენებს ცხრა მთას იქით [illegible] შეგროვილი ფული, რომელიც დამწვარ-გატიტვლებულ ხალხს უნდა დარიგებოდა? [illegible] ჩვენში, [illegible] და ხალხის [illegible], ხალხისთვის [illegible], როდესაც [illegible] თავიანთი [illegible] სქელ [illegible] „ჯიბიშ-პროკატორობისაკი" არ ერიდებიან, [illegible] თავიანთი [illegible], რომ არავინ [illegible].

დადგება დრო, როდესაც ანგარიშს მოსთხოვენ ყველა ამათ, ვინც [illegible] ხალხის წინამძღოლები! დღეს-კი [illegible] გვიწოდენ ჩვენ სიმართლისთვის „ჯიბიშ-პროკატორებს!"

სოსიაშვილი.

პრესსა

როგორც ჩვენს გაზეთში იყო მოთხრობილი, ჩვენის სოციალდემოკრატიამ უმნიშვნელ არჩევნებში ბრწყინვალე დამარცხების შემდეგ მთელ ჩვენს ერს მიმართა მანიფესტით, სადაც იგი თავის თავს ხალხის ერის შვილს უწოდებს და ამბობს, რომ იგი მტკიცე დამცველი იქნება ჩვენი ერის სხვა და სხვა ეროვნულ მოთხოვნისა. ეს საქციელი ჩვენი სოციალდემოკრატიისა სრულიად არ ჰგავს „ჩვენებურ" სოციალდემოკრატების მოღვაწეობას: ამათ, როგორც ვიცით, ყოველი ეროვნული მოთხოვნის წამოყენება პირდაპირ ბურჟუაზიად და შოვინისტობად მიაჩნიათ, სიტყვა „ქართველი", „ქართველი ერი" და სამშობლო კი სრულიად გაძევებულია მათი ლექსიკონიდან. ამ ერთი განსხვავება ჩვენ ჩვენი და ჩვენებური სოციალდემოკრატიის შუა, ჩვენ გაზეთს [illegible] როგორც [illegible] ჩვენებური სოციალდემოკრატები ჩვენი სოციალდემოკრატიის საქციელი.

ჩვენ შენიშვნის შემდეგ ჩვენებური სოციალ-დემოკრ. [illegible] გულის [illegible] ეროვნულ გრძნობას გაუღვიძებს და ეს ცენტრალისტი [illegible] სწერს:

„უნდა მოვახსენოთ „ისარს", რომ არც ერთი [illegible]"

ჩვენ ყურიც გვესმის და თვალიც, მაგრამ სოციალდემოკრატების რაიმე ეროვნულ [illegible] არც გვსმენია და არც გვინახავს, ხოლო ის კი კარგად გვახსოვს, რომ სოციალდემოკრატები [illegible] ხალხს [illegible] სოფლებს და „ქალაქებში [illegible] „ძირს ავტონომია, გაუმარჯოს სოციალიზმს", ისიც მოგვაგონდება, რომ სოციალდემოკრატები [illegible] ჰქადაგებდნენ, საქართველოს ავტონომიის მოთხოვნა [illegible] ბურჟუაზიული ინტერესებისა [illegible] არც ჩვენ [illegible] ჩვენი სოციალდემოკრატიის [illegible], ქართველი სოციალდემოკრატია არ არსებობს, არის მხოლოდ რუსეთის მუშათა სოციალდემოკრატიული პარტია. ვიცით ისიც, რომ ჩვენებური სოციალდემოკრატები [illegible] ლიბერალებს, ისინი [illegible] ეროვნული [illegible]. ვიცით, მაგ., რომ ჩვენი სოციალდემოკრატები [illegible] იყვნენ 1905 წლის [illegible] არსებობის. კიდევ ბევრი რამ [illegible] ცენტრალისტური [illegible] ქართველ სოციალდემოკრატებს [illegible], მაგრამ ჩვენის ფიქრი [illegible].

უპრინციპობის გაპრინციპებას. ეხლა ეს ვაჟბატონები ბრძანებენ, ჩვენი მოქმედება მთლად ეროვნულ ხასიათის მიზნებს ემსახურებოდაო. სირცხვილი იმ მიმართულების ხალხს, რომელიც „მთელის თავის მოქმედებით" ეროვნულ მიზნებს ემსახურება, ხოლო ამის თქმა კი ვერ გაუბედნია და ამიტომ, თუ ობიექტიურად ეხლა ტყუილს ამბობს, სუბიექტიურად თავის პრინციპებს სთელავს საკუთარის ფეხით და უარყოფს მათ.

მაკაროვის ადგილების შესყიდვის გამო

(წერილები რედაქციის მიმართ)

I

ამ რამდენისამე ხნის წინად, რამდენიმე კაცის ინიციატივით, მოსთხოვეს ბ-ნ მაკაროვს, დაეთმო ხალხისთვის მცირე ფასად ის ადგილი, რომელიც მდებარეობს ვერის ბაღების ბოლოში საბურთალოზე. ბ-ნმა მაკაროვმა აასრულა ეს თხოვნა. ხალხს უნდა აერჩია რამოდენიმე კაცი, რომელთაც დამოკიდებულება უნდა ჰქონოდათ ბ-ნ მაკაროვთან. ადგილის აღების მსურველთ დრო-დროულად უნდა შეეტანათ. ხუთ-ხუთი მანეთი და შემდეგ თვიურად გადაეხადნათ ორ-ორი მანათი, რაც ასე თუ ისე შეღავათი იქნებოდა ხალხისთვის. შესდგა ბიურო, რომელშიაც სხვათა შორის მოჰყვნენ: ბაგრატიონი, სიკო ბერაძე, საჩაური იოსება, დარჩო და შაქრო სარაჯიშვილის მუშები და სხვანი.

ადგილების დანაწილების შემდეგ თვითეულს ჰხვდა სამოცდა თორმეტი საჟენი მიწა. პირველი პირობები შესრულებულ იქმნა, მაგრამ, ჩვენდა საუბედუროდ, არ გაუვლია სულ რამდენსამე თვეს, რომ ჩვენ მიერ ამორჩეულმა კაცემა ჩაგვკიდეს ქეჩოში ხელი და მოგვცეს წინადადება: დაუყონებლივ შემოიტანეთ ოც-ოცი მანეთი, რადგან ამას თხოულობს მაკაროვი; წინააღმდეგ შემთხვევაში ადგილები ჩამოგერთმევათ და სხვას გადაეცემაო. ჩვენც, რასაკვირველია, მოვიკრიბეთ უკანასკნელი ძალა და დავიწყეთ ფულის შოვნა. ვინც გადახდა შესძლო, ხომ რა კარგი ვინც არა, ან კიდევ რამდენიმე მანეთი დააკლდა, უარი უთხრეს. ამათ გამოუცხადეს: მეტი ლაპარაკი საჭირო არ არის, თუ აღდგომამდის არ შემოგიტანიათ, ამოიშლებით სიიდან და მიწები-კი სხვას გადაეცემაო! ალბად, სააღდგომოდ ბიუროს წევრებმა მეჯლისების გამართვა განიზრახეს. ეს რომ ასეა, ქვევით დავინახავთ.

ამას წინად ბიუროს ერთი წევრთაგანი, სახელდობრ ბაგრატიონი, დაიჭირეს, რის შემდეგაც ხმა გავარდა, მას ფული აქვს შეჭმული და რომ არავინ შეუტყოს, იგი ამბობს, ჩხრეკის დროს ფული ამომაცალესო. ამას თვითონ ბიუროს დანარჩენი წევრები ავრცელებდნენ. არ გასულა სულ რამოდენიმე დღე, რომ ეს ვაჟბატონიც გამოუშვეს. როდესაც ეს ამბავი გაიგო, გამოაცხადა: ჭორებია ეგ, მაგისთანა არაფერი ჩამიდენია და რადგან საქმე ასე ყოფილა, მე ვაჩვენებ, ვინც შეჭამა ფული, სულ გამოვამჟღავნებ მათ საიდუმლოებას, თქვენ საზოგადო კრება მოიწვიეთო. ეს, რასაკვირველია, გაუგიათ იმის ამხანაგებსაც და დაფაცურებულან, მისულან და გაუფრთხილებიათ—გირჩევნიან ჩუმად იყო, თორემ დაისჯებიო. ეს ამბავი იქიდან გავიგეთ, რომ როდესაც ბაგრატიონს შეჰკითხებიან: სად არის ფული, თუ იცი რამე, რატომ არ აცხადებო, მას მიუგია — მეშინიან, მომკლავენ, დამემუქრნენო.

როგორც ეტყობა, არც ერთს არ დაუკლია და ყველას მაგრა გაუკრავს კბილი, ზოგ გაჭირვებულს-კი ორიოდე მანეთი არ დააცადეს, რაც უდროოც იყო და პირობის წინააღმდეგიც.

აი, ყველა ამიტომ, წინადადებას ვაძლევთ ბიუროს ყველა წევრებს დაუყონებლივ მოიწვიონ საერთო კრება და ანგარიში ჩაგვაბარონ. კრება უნდა იქმნას მოწვეული, თუ შეიძლება, კვირასვეა ადგილების მყიდველთა მონდობილობით **პეტრე**.

II

ამ რამდენისამე თვის წინად ერთ-ერთ ადგილობრივ გაზეთში ამოვიკითხე, რომ ტფილისში აღმოჩენილა ერთი მაკლერი, რომელსაც ხელმოკლე ხალხისათვის გული შესტკივნია და მაკაროვისეულ მამულს, რომელიც მდებარეობს ვერაზე, ხელმისაწვდენ ფასებში უთმობს ღარიბ-ღატაკ ხალხსო. ხსენებულ მაკლერის მეცადინეობით კომისიაა შემდგარი და მაკაროვისეულ მამულზე მოსახლეობის მსურველნი რამდენსამე ჯგუფადა ჰყავს დაყოფილი და ადგილებსაც სხვა და სხვა ფასები დაადო. რადგან ყველა ჯგუფის ადგილებს არ მინდა შევეხო, ამიტომ საჭიროდ ვრაცხ შევეხო მარტო იმ ადგილების ჯგუფს და იმ კომისიონერებს, რომელთაც ამ დღეებში განცხადება გამოსცეს და რომელშიაც უკვე 630 კაცს მოუსურვებია ადგილის ყიდვა. თუ არ ვცდებით, ეს ადგილი იმ პირობით უნდა დასთმობოდა ხალხს, რომ პირველი შვიდი მანეთის გადახდის შემდეგ, ყველას ჩააბარებდნენ თავთ ვიანთ წილ მიწას. მაგრამ ეს ასე არ მოხდა. ჯერ არც ადგილი სჩანს, არც ვიცით, როგორი იქნება, შეიძლება სულაც ვერ გამოიყენოს ღარიბმა ხალხმა და კომისიის წევრები კი მაინც ორი კვირის განმავლობაში 20 მანეთის შეტანას სთხოვენ თავიანთ წევრებს. მიუხედავად იმისა, რომ ახლად მოვლენილი მაკლერი გულშემატკივარი ყოფილა ღატაკი ხალხისა, მაინც არ უფიქრია, ყველანი შესძლებენ ამ ფულის ასე უცბად გადახდას, თუ ვერა. როცა ამ წერილსა ვწერდი, თავზე მადგა ჩემი ამხანაგი სამი მუშა, რომელნიც ჩაწერილნი არიან, გამწარებულნი მიყურებდნენ. ერთმანეთს შესჩიოდნენ, შესაძლებელია რაიმე ნივთები დავაგირაოთ და 20 მანეთის გადახდა მოვახერხოთ, მაგრამ სავალალო ის არის, ვაი თუ ხეირიანი ადგილი არ გვერგოსო. იქნებ შემდეგშიაც კიდევ ამნაირად უცბად მოგვთხოვონ, რასაც ჩვენ ვერ შევსძლებთ და იძულებულნი ვიქნებით მივატოვოთო. კომისიონერებისაგან ხომ სრულიად იმედი არა გვაქვს, რომ ჩვენ ხელმოკლეობას შეიბრალებენ და ადგილს შეგვინახავენ—აშკარაა სხვას გადასცემენო. ამ ნაირად ორ წყალშუა არიან, ვერაფერი გადაუწყვეტიათ. ერთია აღსანიშნავი: ამ ჯგუფში 630 კაცია ჩაწერილი, პირველად ამ პირებისაგან 4410 მან. უნდა შესულიყო. აშკარაა, ამდენივე 6 მანეთიან წევრებისაგან შევიდოდა, რომელთათვისაც ჯერ არც კი მოუფიქრებიათ, სად უნდა მისცენ დაპირებული ადგილი. ახლა კიდევ რომ ოც-ოცი მანეთი გადაიხადოს ყველა წევრმა 12,600 მანეთს შეადგენს. და ნეტავი ვიცოდეთ, ამდენი მანეთები რისათვის დასჭირდათ პირველ შემთხვევაში? ღმერთმა კი დამიფაროს, რომ რაიმე ცილი დავსწამო ვისმე, მაგრამ მაინც 20 მანეთის გადახდა ასე უცბად და მოულოდნელად კი ძრიელ მეძნელება მეცა და ჩემ ამხანაგებსაც.

ერთი მყიდველთაგანი.

აბულაძის უკანასკნელ წერილის გამო

(წერილი რედაქციის მიმართ*)

ბ-ნ აბულაძის წერილი «ქართული გრამატიკა ჯანაშვილისა» რომ დაიბეჭდა «ისარში» (№-ები 5, 6, 8, 10, 11), შევნიშნე, რომ ეს მისი წერილი თავიდან ბოლომდის დამყარებული იყო ერთს მთლიანს სიყალბეზე, განგებ და განზრახ მოგონილ ტყუილებზე. საპასუხო ჩემი წერილი მივიტანე იმავე გაზეთის რედაქციაში და ვთხოვე მისს ხელმძღვანელებს:—წერილს წავიღებ უკანვე, თუ აბულაძე «ისარშივე» აღნუსხავს თავისს ტყუილებს-მეთქი. ჩემი წერილი, წარდგენილი 1-თებერვალს, დაშთა რედაქციაში 19 თებერვლამდის, და თუმცა ზოგი რამ რედაქტორისავე თხოვნით შევამოკლე და გამოვტოვე, მაგრამ მაინც უხერხულ გამოდგა მისი დაბეჭდვა გაზეთში, მერე ისიც იმ დროს, როდესაც იმავე თვის 20-ს იხსნებოდა სახელმწიფო სათათბირო და ყველანი მოელოდნენ საგაზეთო საქმის გაცხოველებას. ამიტომაც აღარ მოვინდომე გაზეთის ჩვეულებრივ მსვლელობისათვის დაბრკოლება მიმეცა ჩემის საპასუხო წერილით, მით უმეტეს, რომ ამ წერილის დაბეჭდვა იმ დროს თვით გამგეთაც ემძიმებოდათ. წერილი წამოვიღე და დავბეჭდე «ნაშრომში» (გვ. 55—84).

ეს «ნაშრომი» გამოვიდა 25 აპრილს. ახლა მხოლოდ—**მაისის რვას**—აბულაძე გამოერკვა იმ სამეცნიერო ბურუსიდან, რომელიც გარს ეხვია და გამოსცა შემდეგი, ამიერიდან უკუნისამდე სახსოვარი, მანიფესტი (მაისის 8, «ისარი» № 98):

«ჩემს ბიბლიოგრაფიაში მ. ჯანაშვილის გრამმატიკის შესახებ ჩვენ (**ჩემს—ჩვენ** რა ქართულია და! *) შეგვეპარა (???) ზოგიერთი (!!!) სამწუხარო (თუ განზრახ მოგონილი???) შეცდომა (თუ ტყუილი!!!), რომელთა (**შეცდომა—რომელთა** რა ქართულია და!) შესწორება ზოგიერთ ჩვენზე (???) დამოუკიდებელ (თუ დამოკიდებულ!!!) მიზეზთა გამო შეუძლებელი გახდა (თუ იყო!!!)...»

შემდეგ აბულაძე, ჩამოსთვლის-რა რამდენსამე თავის «შეუწყნარებელ შეცდომას», განაგრძობს: «ბევრი სხვა შეცდომაც გამოგვეპარა». ამით ათავებს აბულაძე თავისს წერილს, არც ბოდიში, არც გარკვეული აღსარება; ამით უნდა მას რეაბილიტაცია გაუკეთოს თავისს «კარგს საქციელს». ჩვენს თვალში კი ეს არა კმარა. საჭირო იყო აბულაძეს თავის მანიფესტში კიდევ ეცნობებინა ქვეყნისთვის შემდეგიც:

«ბევრი სხვა შეცდომაც (=ტყუილი) მოვუგონეთ ჯანაშვილს, სახელდობრ: «ბიბლიოგრაფიაში» ვწერდით მიმართულების მაჩვენებელ თავსართების შესახებ ჯანაშვილს **ერთი სიტყვაც** არ აქვსო, მაშინ როდესაც სწორეთ ამ თავ-სართების შესახებ მის გრამმატიკაში მთელი §-**ია**, **სრული განხილვა**; «ბიბლიოგრაფიაში» ვამტკიცებდით, ჯანაშვილის გრამატიკაში არ არის **თვისების** მაჩვენებელი ურ—ული, მაშინ როდესაც ჩემს ბაყაყურ—მხარეზედაც კეთილხმოვან სიტყვებითა და მაგალითებით ყოფილა აღნიშნული იმავე გრამმატიკაში; განგებ მოვრთეთ ოხუნჯობა ლემენც-სემენც-ნემენცის ჰანგზე, რომ გულუბრყვილო მკითხველის წინაშე ჩვენი მეცნიერება გამოგვეჩინა და ჯანაშვილის უმეცრება დაგვემტკიცებინა; დავუწუნეთ ბრუნვები და ჩვენვე მოგვივიდა ერთი აზირებული abracadabra; მოვინდომეთ თავის მოწონება სპარსულის ცოდნით და «ფანდური» და «დანდური» გავასპარსულეთ და აღმოჩნდა, რომ ეს წყეული სიტყვები თურმე სულაც არა ყოფილან ერანელთა ლექსები; ჩამოვაგდე ლაპარაკი მან-იან ზრუნვაზე და აქაც ის ვთქვი, რასაც არ იტყოდა ქართ. ენის არც ერთი მცოდნე მასწავლებელი».

მაგრამ არც ესა კმარა აბულაძის «ბიბლიოგრაფიის» რეაბილიტაციისთვის. ვინ უნდა აგვინაზღაუროს ზარალი, რომელიც სწორედ ამ „ბიბლიოგრაფიაში" მოჭორებულმა „ბევრმა შეუწყნარებელ შეცდომამ" მიაყენა ჩვენს წიგნს, შეაფერხა მისი ბუნებრივი გავრცელება და მით ისეც ხელმოკლე კაცს 200-300 მანეთის ზიანი მოგვცა? ვისთვის და საჭიროა ეხლა აბულაძის «გასწორება», აღნუსხვა მის «შეუწყნარებელ შეცდომათა»? სად იყო აბულაძე მაშინ (1-ლ თებერვლიდან 19-მდე), როდესაც წინადადება მივეცით შეესწორებინა თვისა «ბევრი შეუწყნარებელი შეცდომა»? რატომ არ შეასწორა მაშინ ანუ მის შემდეგ ვიდრე «ნაშრომის» გამოსვლამდე თუ მისს საქციელში არ იმალებოდა ერთად ერთი განზრახვა—ჩვენთვის სახელი გაეტეხა, ჩვენი გამოცემა დაეზარალებინა.

ბიბლიოგრაფია ის კი არ არის, რომ რაც მოადგება კაცს პირზე, ის სწეროს. ბიბლიოგრაფია თავისებური ღვდელმოქმედებაა. მისი ავტორი ჯერ უნდა «განიწმინდოს» და ისე მოჰკიდოს ხელი კალამს. წიგნი არის მისის დამწერის სულის სარკე, მისის ცოდნა-განვითარების სალარო. ამიტომაც მიდგომილებით, ზერელ-ქვერელად, არამკითხე მოამბეობით წიგნის გარჩევა ერთი უდიდესი დანაშაულობაა და ამ დანაშაულობის ჩამდენი უნდა დაისაჯოს სამღვდროდ სხვებისა, რომ მეორედ ვეღარავინ გაბედოს წარამარად ენის აქავლება, საზოგადო საქმის შეფერხება და მერე თავის მართლულება, რომ შეცდომები მოუვიდა, შეცდომები **ბევრი, შეუწყნარებელი** ვიმეორებთ. აბულამეს ის დანაშაულობა ედება, რომ თითისტოლა ბიბლიოგრაფიაში «ბევრი შეუწყნარებელი შეცდომა შეეპარა». ეს შეცდომები (ჩვენით—განგებ მოგონილი ტყუილები) დროით არ შეასწორა, იძულებული გაგვხადა საპასუხო წერილი ცალკე დაგვებეჭდა, ამისთვის კვლავ ახალი ხარჯი გაგვეღო.

ჩვენი სათქმელი გავათავეთ, თუმცა, ვფიქრობთ, უფლებაცა და ნებაც გვქონდა მოგვეთხოვნა ბ ნ აბულაძესაგან აენაზღაურებინა ჩვენთვის მის მიერვე ჩვენდა მოყენებულ ზარალის ნაწილი მაინც და მერე ეს ფულიც ისევ შეგვეწირა იმავე დამშეულ მეგრელ-გურულთათვის.

მ. ჯანაშვილი.

*) ამ საგნის გამო ამიერიდან ვსპობთ ჩვენს გაზეთში კამათს. რედაქცია.

*) ბრჭყალებში ჩასმული ყველაგან ჩვენია. მ. ჯ.

დეპეშა

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

22 მაისი

ლონდონი. «სტანდარტ»-ს აუწყებენ, რომ კოკანდში მღელვარება დაიწყოო. მადრასის პრეზიდიუმში დაუქცევიათ კლუბი და სამეცნიერო კოლექციები გაუფუჭებიათ. «დეილი-მეილ»-ს აუწყებენ, რომ არეულობა დაიწყო მას შემდეგ, რაც ქალაქში ცნობილი აგიტატორი მოვიდა. არეულობა მიმართულია ადგილობრივ ევროპიელების წინააღმდეგ. მიზეზად, როგორც ამბობენ, ის გამხდარა, რომ ერთ ევროპიელ ექიმს ადგილობრივ სტუდენტის ხელით შეურაცყოფა მიუყენებია. ბრბო ევროპიელების კლუბისაკენ გაემართა და აიკლო. კლუბის მოხელე, ექიმი და ადგილობრივ მკვიდრთაგან შემდგარი პოლიციელები ბრბომ დასჭრა წინააღმდეგობის გაწევისათვის..

მარსელი. გემის «იზლი»-ს შტურმანებმა უარი სთქვეს სენაზერეს ნავთ-სადგურიდან გამოსვლაზე. გაფიცულებს შეუერთნენ შორეულ ქვეყნებში მოცურავე შტურმანები. ისინი სამსახურიდან დათხოვნილად ითვლებიან. სხვა ნავთ-სადგურებში, როგორც ნანტსა და გავრში უმნიშვნელო ინციდენტები მოხდა. ფრანგების ტრანსატლანტიის საზოგადოება «ჰამმურ-ამერიკი»-ს საზოგადოებას პირობით შეეკრა, რომ ამ საზოგადოებამ გაგზავნოს ერთი დიდი გემი ჰავრში გაფიცვის გამო დარჩენილ მგზავრების გადმოსაყვანად. ჰავრში ჩქარა სხვა გემებსაც გაგზავნიან.

ნიმი. (საფრანგეთი) დამე სოფლებიდან ქალაქში 200,000-მდე მეღვინე ჩამოვიდა. 25 მაისს ამათ დიდი მანიფესტაცია გამართეს ღვინის ფალსიფიკაციის (ყალბ ღვინის კეთების) წინააღმდეგ. მანიფესტანტებმა მუსიკით და ბაირაღებით გაიარეს ქალაქი, რომელიც ბაირაღებით მორთული იყო. მეთაურებმა წარმოსთქვეს სიტყვები. მარსელ ალბერტმა დაახასიათა მეღვინეთა უნუგეშო მდგომარეობა და განაცხადა, რომ თუ ჩვენ ხმას ყურადღებას არ მიაქცევენ, სხვა საშუალებას მივმართავთო. მანიფესტაცია უინციდენტოდ გათავდა.

რევილი. ექვსი კვირის გაფიცვის შემდეგ ლითონის ქარხნის მუშები საქმეს შეუდგნენ. არ დააკმაყოფილეს მუშების მოთხოვნილება, რომ შაბათობით 7 საათი მუშაობა დაწესდეს.

ღამე თავისს სახლის კარებთან დაჭრეს რევოლვერით მუცელში ურიადნიკი ალბერგი,

კალიში. ვიღაც უცნობმა დასჭრა ქარხნის პატრონი პოლაჩი.

მოსკოვი. 21 მაისს სივცევი ვრაჟკში გლეხის ქალის ევდოკიმოვის ბინაზე იპოვნეს ორი ყუმბარა. ოთხი კაცი შეიპყრეს.

ელეცი. დაიწვა სახლი სტახოვიჩის მამულში. ჰფიქრობენ, რომ ცეცხლი წაუკიდეს.

ჩერნიგოვი. გლუხოვის მახლობლად ოთხის ტყვიით დასჭრეს უბნის ზედამხედველი მეშკოვსკი და მოსწავლე ბუკუსი. უცნობნი მიიმალნენ. დასტოვეს ყუმბარა.

ვილნო. 21 მაისს შუა ქალაქში ყუმბარა გასკდა. ოთხი კაცი შეიპყრეს. არავინ დაშავებულა.

რიგა. ქალაქის განაპირას მოჰკლეს ერთი მუშა.

სიჩევკა. ათას კაცისაგან შემდგარი ბრბო ქალაქში მოვიდა და გამოსაკვებ თანხიდან ფული მოითხოვა. პირველად გლეხები, შეისმინეს რა მოხელეთა დარიგება, მიჩუმდნენ, მაგრამ, როცა ცოტად გადაკრეს, დაეცნენ ისპრავნიკს, რომელიც ფოსტაში მიიმალა. ქვით თავი გაუტეხეს, იარაღი წაართვეს, დასჭრეს ბოქაული და გამომძიებელი. სტრაჟნიკებმა სროლა ასტეხეს. ორი მოჰკლეს და ოთხი დასჭრეს. დაიბარეს კაზაკები.

ბუქარესტი. დაიწყო საპარლამენტო არჩევნები. 60 ადგილას აირჩიეს 43 ლიბერალი და 9 კონსერვატორი.

რედაქტორ-გამომცემელი **ივ. ი. მჭედლიშვილი.**

განცხადებანი

თოფის ქარხანა

ი. ფ. პეტროვისა

ვიატსკის გუბ., **იჟევსკი ქარხანა**

ჰყიდის ყოველგვარ სანადირო **თოფს, რევოლვერებს** და ნადირობისთვის საჭირო ნივთებს. თოფი **„ბერდანა"** საფანტისა, 9 მანეთად, კარგია ღარიბ მონადირესათვის. **ცეცხლის** გასალესი მაშინკა, კარგი და გამოსადეგი სოფლის მეურნისათვის, თითო 80 კაპეიკად, ორი შტუკა 1 მან. 50 კაპ., 10 ცალი 6 მან. 50 კაპ., პრეისკურანტი მოთხოვნისათანავე ეგზავნებათ, ვაჭრებს და მაღაზიებს ფას-დაკლებით.

(Метцль и Kº. 3280) (6—№ 3.—3)

ტფილისის კბილის საექიმო

სკოლა

ლ. შტრეიხერისა

(შინაგან საქმეთა სამინისტროს უწყებისა) ერევნის მოედანი (პუშკინის ქუჩის ხრიდან).

თხოვნების მიღება **ორისავე სქესისაგან დაიწყო**. სწავლის კურსი $2^1/_2$ წელიწადი. შესასვლელად საჭიროა მოწმობა ექვსი კლასის გათავების შესახებ. მიღება პირველ, მესამე და მეექვსე სემესტრზე. (100—ბუხ.—5)

საგაბაშვილო-თხინვალის საგარაკოში საბურთალოს ახლოს ვერაზედ

იყიდება მიწები

25, 40, 60 და 80 კაპ. თითო ოთხკუთხი საჟენი ერთი წლის გადახდის ვადით ნაწილ-ნაწილად. მიწები იყიდება კიდევაც ნაჭრებად და ჩქარა გათავდება. ხელის მომწერთა სიის შესრულებისა და ბეების შემოტანისათანავე მოხდება კენჭის ყრა და ყველას ჩაბარდება თავის ხვედრი მამული. მსურველთ შეუძლიანთ მოგვმართონ შემდეგის ადრესით: სასახლის ქუჩა, ქართველ თავად-აზნაურთა სახლი № 153 დ. მაჭავარიანს და ნ. გელოვანს 9—2 საათამდე და 5—7 საათამდე. (15—92—8)

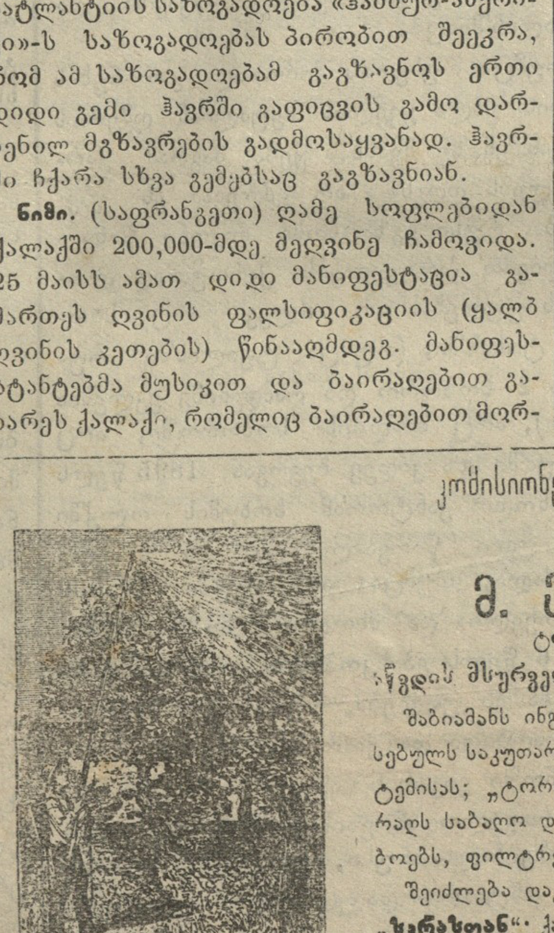

კომისიონერი მიწათ-მოქმედების და სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროსი

მ. ე. ფრიდონოვი

ტფილისი, სერგიევის ქუჩა, № 11.

აწვდის მსურველთ ვენახისა და ბაღების სამკურნალო წამლებს:

შაბიამანს ინგლისის საუკეთესო მარკისას; გოგირდს გაუმჯობესებულს საკუთარ საშუალებით; შესასხურებელს **ვერმორელის** სისტემისას; „ტოროპილებს", საბერველებს, აგრეთვე ყოველგვარ იარაღს საბაღო და სასარდაფო მეურნეობისათვის, მაგალითად: ტუმბოებს, ფილტრებს, საქაჯავს, სეკატორებს, დანებს და სხვას.

შეიძლება დაკვეთა ხილის ხეებისა საკუთარ სანერგედან სადგურ **„ხკრანთან"**. ქართული კატალოგები მსურველთ სახლში ეგზავნებათ. განყოფილება **ქუთაისში „კოლხიდასთან"**. (50—751—41